

Inhoud

PAGINA 5

Luik

Het verloop van de bouw van het Academisch Ziekenhuis voorspelde al niet veel goeds. En inderdaad, nu het drie jaar min of meer volledig functioneert, rijzen de problemen de pan uit. Het verlies is al opgelopen tot bijna 1,4 miljard franc en omdat de Waalse minister van onderwijs weigert nog een franc meer schuld op zich te nemen, vallen er honderden ontslagen.

PAGINA 6

Amerika

Studenten Beleid en Beheer gingen naar de VS, om te leren van het Amerikaanse systeem van gezondheidszorg. Woensdag presenteerden ze hun bevindingen op een congres. Daar kwam de nodige scepsis naar voren: gezondheid in Amerika is duur en onrechtvaardig. Conclusie: de Amerikanen kunnen meer van ons leren, dan andersom.

PAGINA 6

AA

De eerste lezing van het GVO-initiatief ging over AA, anonieme alcoholisten: "Hallo, ik ben Ad en ik ben alcoholist". Ad is niet de man op bovenstaande foto, die poseert alleen even voor de fotograaf. Uitgaan en een pilsje vatten zijn vaak de eerste stappen op weg naar een alcoholische loopbaan. En als het eenmaal zo ver is, blijft de drank voor de rest van je leven gevaarlijk.

PAGINA 7

Economie

Maastricht was de laatste economische faculteit die onder het mes van de visitatiecommissie kwam. Het voorlopige oordeel van deze groep heren was positief. Althans, de Maastrichtse afgestudeerde is niet minder waard dan die van de zusterfaculteiten. Het onderwijssysteem werd uitermate interessant gevonden. Mits niet dogmatisch toegepast kunnen de anderen daar nog wat van leren, vond de commissie.

De faculteit is ingenomen met het oordeel van de commissie. Wat die als minder goede punten identificeerde had de faculteit zelf ook al in de gaten.

PAGINA 12

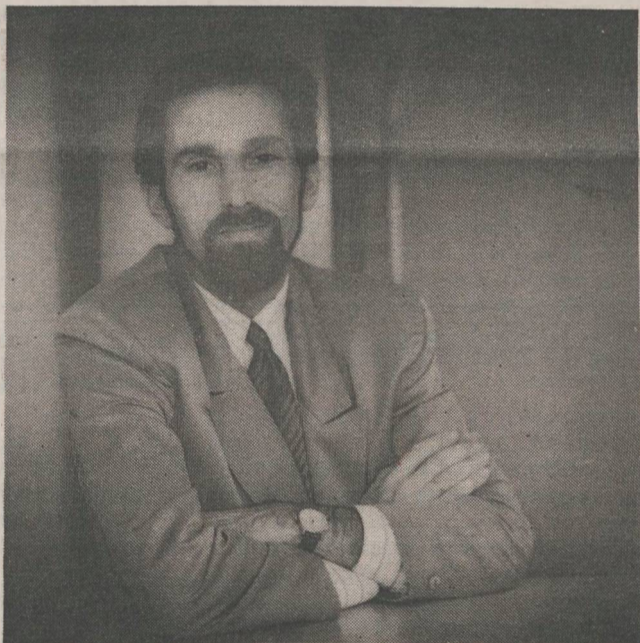
Brommer

Wie het slachtoffer wordt van kleine maar zo irritante criminaliteit ondervindt de warme belangstelling van politie en justitie. Met een beetje geluk krijgt u zelfs een slachtofferfunctionaris die u begeleidt door het justitieel labrynt. Er gaan een paar maanden overheen, maar dan komt ook de dag dat u oog in oog met uw eigen crimineel in de rechtszaal mag vertoeven.

Commissie van advies denkt aan beroepsdecaan of 'korvee-model'

Knottnerus tijdelijk decaan geneeskunde

De medische faculteit beschikt weer over een bestuur. Daarmee is de crisis voorlopig bezworen. Op voorstel van de externe commissie van advies heeft de faculteitsraad besloten om een interimbestuur te benoemen onder voorzitterschap van prof. dr. A. Knottnerus. Twee leden van het vorige faculteitsbestuur, die niet meer onder decaan Sturmans wensten te werken, zijn overgestapt naar het nieuwe bestuur. Dat zal tot 1 februari 1991 in functie blijven.

Prof. dr. André Knottnerus

voorbehouden aan de vertrouwenscommissie van de raad, beklemtoonde een aantal raadsleden. Dat de commissie in het kader van haar eerste opdracht al gesprek-

ken met mogelijke kandidaten had gevoerd, deed daar niets aan af. In de vergadering van vorige week is het de raad niet meer gelukt een eventuele opdracht aan de commissie mee te geven, omdat de stemmen stakten. Inmiddels heeft het nieuwe bestuur een compromisvoorstel ingediend. Hierin wordt het de commissie niet verboden om over de personele invulling van het bestuur na 1 februari te beraadslagen en mogelijke kandidaten te polsen, maar dan wel in nauwe samenspraak met de vertrouwenscommissie van de raad.

Als dit voorstel het haalt ligt het in de bedoeling dat de ideeën over de wijze waarop het faculteitsbestuur voortaan tot stand moet komen al in december zullen worden voorgelegd, terwijl daarna, op zijn laatst in januari, namen van kandidaten bekend dienen te zijn.

De huidige decaan zal daar zeker niet bij zijn; Knottnerus heeft zijn functie alleen maar aanvaard onder de conditie dat deze tijdelijk zou zijn, en dat er een vice-decaan zou worden benoemd die hem werk uit handen zou kunnen nemen. Deze laatste is prof. Blijham geworden.

Wammes Bos

Wammes Bos

Rechtenstudenten uitgesloten van onderwijs

Een groep van naar schatting vijftig rechtenstudenten is uitgesloten van deelname aan een aantal verplichte blokken. Zij hebben zich hiervoor niet of te laat aangemeld en zijn om die reden door het bureau onderwijs van de faculteit der rechtsgeleerdheid geweigerd. Een protestbrief van de studenten aan het faculteitsbestuur, noch een mondelinge toelichting daarop, heeft iets aan dit besluit kunnen veranderen. Het bestuur heeft de beslissing van het bureau onderwijs bekrachtigd.

De studenten overwegen nu een advocaat in de arm te nemen om dit besluit aan te vechten.

Volgens Marijke van Hoof van het bureau onderwijs zijn er bij ieder blok problemen met mensen die zich te laat inschrijven. Vorig jaar is men nog coulant geweest

omdat de regeling toen pas was ingevoerd. Nu is men alleen nog coulant in bijzondere gevallen. Dat de studenten zich formeel moesten melden is zowel in de studiegids als op publikatieborden en in het bulletin van Observant aangekondigd. De studenten vinden dat die aankondiging gebrekkelijk is geweest.

Volgens Van Hoof betekent de maatregel niet dat de studenten deze blokken niet meer kunnen halen. Zij kunnen zich namelijk wel inschrijven voor de blokken; een verplichte aanwezigheid bij het onderwijs zelf geldt immers niet. Dat het veel moeilijker zal worden om die toets nog met goed gevolg af te leggen erkent zij wel.

Ministerie blijft terugbrengen van inschrijvingsduur van zes naar vijf jaar ontkennen

'Hoofdlijnenakkoord was het maximaal haalbare'

De colleges van bestuur van de universiteiten hebben afgelopen vrijdag positief gereageerd op de aan hen voorgelegde tekst van het hoofdlijnenakkoord. Minister Ritzen had eerder vorige week al ingestemd met het concept. De voorzitter van de Vereniging van samenwerkende Nederlandse universiteiten (VSNU), Van der Schans, heeft het stuk verdedigd als het 'maximaal haalbare' overlegresultaat.

Toch denken de colleges van bestuur dat het akkoord op enkele punten aanpassing behoeft. Om welke punten het gaat willen zij niet zeggen, zolang daarover geen vervolgesprek met de minister heeft plaats gehad. Dat overleg zou nog deze week in besloten kring worden gevoerd. De woordvoerder van de VSNU wilde dinsdag alleen kwijt dat de colleges de huidige tekst een 'goede basis' vinden en dat zij het akkoord na enkele aanpassingen wel willen verdedigen bij de universiteitsraden.

Daar zullen zij in ieder geval op verzet stuiten van de studentenfracties. Want de voorzitter van de Landelijke studentenvakbond (LSVb), Giesberts, zei dinsdag dat hij 'zeer boos' is over een afspraak in het akkoord die in de praktijk lijkt uit te draaien op verkorting van de inschrijvingsduur. 'Men wil streng gaan selecteren tijdens de propedeuse en dan bindende studie-adviezen uitreiken. Daar zie ik geen enkele onderwijskundige reden voor. De propedeuse was toch juist bedoeld om zelfselectie onder studenten te bevorderen? Wat men nu bedacht heeft leidt echter tot een studieklimaat vol onderlinge competitie in het eerste jaar. Bovendien vrees ik dat de arbeidsmarktperspectieven een onevenredig grote rol gaan spelen in het studie-advies. Om nog maar niet te spreken van het gevaar van persoonlijke willekeur bij de selectie van studenten.'

De passage in het akkoord waarover Giesberts zich boos maakt zegt letterlijk: 'Uitgangspunt dient te worden dat zoveel mogelijk in het eerste jaar van de propedeuse selectie en verwijzing plaatsvindt, waarna de universiteiten de inspanningsverplichting hebben om de student in drie jaar tot het doctoraal examen op te leiden. Daarbij wordt zowel bedoeld op de mogelijke voortgang in de huidige studierichting als op verwijzing naar een voor de student begaanbare weg buiten de studierichting, al dan niet binnen het wetenschappelijk onderwijs. De minister zal een zodanige wijziging van de wet bevorderen dat de bedoelde selectie en de consequenties

daarvan voor de inschrijving van de student een wettelijke basis verkrijgt en voor de student een bindend karakter zal dragen.'

Het ligt niet voor de hand dat het juist deze passage in het concept-akkoord is die de universiteitsbestuurders nog zouden willen aanpassen. Uit een intern memorandum van de VSNU van 6 september jongstleden blijkt namelijk dat de universiteiten zelf hebben gevraagd om deze aanvullende wetgeving. Zij zagen dit als een alternatief voor een uniforme verkorting van de inschrijvingsduur in het wetenschappelijk onderwijs (van zes naar vijf jaar) die door Ritzen zou worden overwogen. Zoals bekend wilde bewindsman ook het recht op studiefinanciering beperken tot vijf jaar.

Door de woordvoerder van minister Ritzen is steeds ontkend - ook deze week nog - dat er plannen zijn voor een dergelijke verkorting van de inschrijvingsduur. Uit het memorandum van de VSNU blijkt echter dat de universiteiten ervan overtuigd waren dat de minister dergelijke plannen koesterde. 'De universiteiten maken principieel bezwaar tegen de gedachtegang van de minister dat de volumebeperkende maatregelen in de sfeer van de studiefinanciering ook tot analoge beperkingen in de toegang tot het hoger onderwijs kunnen worden vertaald,' zo staat daar. Als alternatief zouden de universiteiten hun inspanningen willen vergroten om belemmeringen in de studievoortgang van studenten op te sporen en zo mogelijk te verminderen. Die inspanningen willen zij wel graag gehonoreerd zien de studenten wettelijk te verplichten studie-adviezen op te volgen.

Het onderscheid tussen enerzijds verkorting van de inschrijvingsduur en anderzijds de verplichting om de post-propedeutische fase in drie jaar af te ronden plus een beperking in de studiefinanciering, blijft natuurlijk uiterst subtiel.

VSNU-plan voor kwaliteitszorg:

Universiteiten gaan extra steun geven aan toponderzoek

De universiteiten gaan meer werk maken van kwaliteitszorg en zwaartepuntvorming. Ze willen een nieuw visitatiesysteem voor al het 'ongebonden' onderzoek, inclusief dat van enkele para-universitaire instituten. Dat systeem moet niet alleen onvoldoendes aanwijzen maar ook de positieve uitschieters. Die laatste krijgen dan extra steun van de eigen universiteit.

Dat blijkt uit een concept-nota van de vereniging van universiteiten (VSNU), die de komende weken in den lande wordt besproken. De plannen passen binnen het hoofdlijnenakkoord dat de instellingen met minister Ritzen willen sluiten. In dat akkoord beloven ze meer 'selectiviteit en profilering' in het onderzoeksbeleid. Als de universiteiten dit waarmaken, zal de bewindsman hun zeggenschap over het onderzoek niet verder aantasten.

Na de stroom ministeriële en andere (NWO- en RAWB-) plannen voor het landelijke wetenschaps- en onderzoeksbeleid zet deze nota de visie van de universiteiten uiteen. Daarbij draait het om eigenmeesterschap. Juist ook vanwege de verwevenheid met het onderwijs - die tegelijk het onderzoek fris houdt - moeten de universiteiten ruime zeggenschap over het fundamentele onderzoek houden, betoogt de nota.

De rol van overheid en tweede geldstroom zou vooral 'aanvullend' moeten zijn. Op dit moment dreigt door een te groot aantal stuurimpulsen vooral verlamming op te treden. Betere afspraken over een rolverdeling waarin de universiteiten de eerste verantwoordelijkheid houden voor hun eigen profilering, moeten deze situatie verbeteren.

Dat er wel eens wat schortte aan het universitaire onderzoeksbeleid, wordt niet vermeld. De voorwaardelijke financiering (VF) heeft inmiddels enige selectiviteit, bundeling en kwaliteitsbeoordeling gebracht en daarmee „herstel van het vertrouwen in het universitaire onderzoekbedrijf". Hierop voortbouwend zijn de universitei-

ten „bereid om nieuwe uitdagingen zelf op te pakken." Een van die uitdagingen is de roep om gerichte stimulering van toponderzoek.

Het VF-stelsel was een goede aanzet, vindt de VSNU. Maar het maakte geen onderscheid tussen zessen en tienen. Volgens sommigen bevorderde het zelfs risicomijdend onderzoek. Daarom zal het nieuwe stelsel van kwaliteitszorg meer differentiatie in oordelen kennen. Net als voorheen wordt negatief beoordeeld onderzoek niet onverkort voortgezet. Maar daarnaast willen de universiteiten juist ook top-onderzoek opsporen en stimuleren. In nog meer opzichten verandert de kwaliteitszorg van het onderzoek. Ten eerste wil de VSNU de beoordelingen uitbreiden tot al het 'ongebonden' onderzoek binnen en buiten de universiteiten. Dus ook het onderwijsgebonden onderzoek, >en het werk van para-universitaire instituten als het Herseninstituut en het Atoomfysica-instituut Amolf. Dat maakt vergelijkingen een beter oordeel mogelijk, ook over zwaartepuntvorming.

Bovendien willen de universiteiten af van de logge aanpak die het VF-systeem kenmerkte. Elke faculteit maakt straks eerst een zelf-evaluatie van haar onderzoeksprogramma's, op grond van afgesproken criteria. De landelijke commissie die per discipline beoordeelt, kan dan globaler te werk gaan op basis van die zelf-studies. Daardoor wordt deelname van buitenlandse leden haalbaar, ontstaat er tijd om de betrokken faculteiten te bezoeken en kan er meer 'strategisch' vooruitgeblikt worden.

Het systeem zal qua opzet dus verwant zijn aan de huidige onderwijsvisitaties. In de toekomst zal het daar wellicht zelfs mee gecombineerd worden. Voorlopig blijft het echter bij een enkel experiment met zulke integrale kwaliteitszorg.

HOP, Frank Steenkamp

Mooi meegenomen

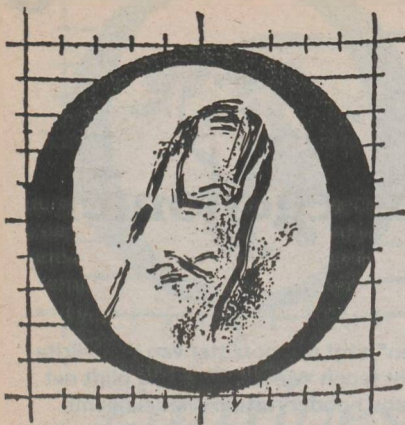
"Gaaf u toch zitten" zegt de voorzitter van de sollicitatie-kommissie zacht tegen Wiedel. Zijn hand blijft net iets te lang op haar schouder rusten. Wiedel neemt plaats en blik onbevengend met haar grote diepbruine kijkers in het rond. Allemaal mannen. En al die mannen kijken snel een andere kant op als hun steelse blik die van Wiedel kruist. De èèn friemelt zenuwachtig aan zijn trouwring, de ander heeft jeuk in zijn broekzak. Gedachten zijn vrij en alle mannen laten hun fantasie gaan. Met zo'n vrouw zouden ze het wel eens willen doen. Prachtig, wat een vormen. Stevige borsten, een wespetaille en volle ronde billen. Lange slanke benen, een zwoele goed gevormde mond en grote, levendige ogen. Wat zouden zij het graag en vaak met deze vrouw doen. Natuurlijk moet zij het worden.

Wie gelooft dat uiterlijk in ons leven van ondergeschikt belang is komt bedrogen uit. Aristoteles schreef ooit "Beauty is a greater recommendation than any letter of introduction" en de laatste 2300 jaar is er niet veel veranderd. "Wie-mooi-is-is-goed" en "wie-lelijk-is-is-fout" zijn ongeschreven wetten die veelvuldig worden gehanteerd. En vooral mannen hebben daar een handje van. De in herenogen min bedeelde dames wacht een grimmig lot. 'Spetters' als Wiedel daarentegen hebben een hoop profijt van hun schoonheid.

Wie tegenspuutert en denkt dat ik overdrijf leest nog even verder. Bovenstaande uitspraken zijn niet gebaseerd op klinische intuïtie maar op empirische bevindingen. Psychologen vonden dat aantrekkelijke personen systematisch als aardiger, intelligenter, interessanter, sterker, sensitiever, socialer en boeiender worden beoordeeld dan de minder mooie medemens. Dat zijn geen toevallige bevindingen maar conclusies gebaseerd op een robuust, steeds weerkerend effect. De invloed van de tirannie der schoonheid begint al vroeg: onaantrekkelijke kindertjes worden veel vaker door klasgenootjes en onderwijzers beschreven als agressief en asociaal dan mooie kids. De snuggere lezer zal direct opmerken: misschien waren die mooie mensen ook wel aardiger, intelligenter, interessanter, sensitiever, etc. etc. en misschien gedroegen die lelijke kindertjes zich ook echt als potentiaatjes. Dat kan uiteraard het geval geweest zijn. Psychologen plegen in zo'n geval hun toevlucht te nemen tot gekontroleerd onderzoek in het laboratorium waarbij dit soort ongewenste variabelen uitgesloten kunnen worden. En uit allerhande elegante, goed gekontroleerde experimenten blijkt dat het fenomeen niets met werkelijke eigenschappen c.q. gedrag te maken heeft maar alles met een vooroordeel. Dat een mooi uiterlijk een kritische determinant van maatschappelijk succes is blijkt ondermeer uit het gegeven dat mooie mensen meer kans op een baan hebben na een sollicitatiegesprek. Ook blijkt het oordeel over de wetenschappelijke kwaliteit van studenten gerelateerd aan hun fysieke attractiviteit. Los van werkelijke intelligentie worden 'mooie' studenten systematisch als intelligenter beoordeeld dan 'lelijke' studenten. Interessant daarbij is dat die vermeende hoge intelligentie op den duur kan leiden tot betere prestaties van de als intelligent beschouwde student: aan docenten werd verteld dat een aantal van hun studenten testcores hadden gehaald die inhielden dat dit zeer speciale en goede studenten waren. In werkelijkheid waren ze niet dommer of slimmer dan anderen. Een jaar later scoorden precies deze, en alleen deze, zogenaamde superstudenten hoger op allerhande tests dan het jaar daarvoor!

De verwachtingen van de docenten werkten als een 'self-fulfilling prophecy', waarschijnlijk via extra aandacht etc. Het is zeer voorstelbaar dat 'self-fulfilling prophecies' uiteindelijk ook van toepassing zijn op het gedrag van mooie en minder mooie mensen. Fysieke aantrekkelijkheid is een krachtiger cue bij de beoordeling van vrouwen dan bij de beoordeling van mannen. Terwijl mannen nog veel aan prestige en kwaliteiten kunnen winnen als zij zich in het gezelschap van mooie vrouwen bevinden, geldt dit andersom niet. Een onaantrekkelijke vrouw heeft geen voordeel aan een aantrekkelijke mannelijke partner: de vrouw wordt beoordeeld op enkel haar eigen schoonheid. Al met al lijkt het bijna logisch dat mannen liever mooie dan minder mooie vrouwen om zich heen hebben. Mooie vrouwen zijn immers aardiger, intelligenter, interessanter, etc. Bovendien worden ze er zelf ook nog knapper van! Iets voor damesstudies?

Anita Jansen

Bladeren

Drank

Verbreiding van de eigen kennis, voorbereiding op een carrière, interesse in het studiegebied... Het zijn allemaal drijfveren die iemand ertoe zouden kunnen brengen een universitaire studie te beginnen. Maar voor de Zweden komt daar nog iets bij, een drijfveer van een heel aander kaliber: goedkope drank. Vooral bij jongeren onder de twintig jaar (minderjarigen in Zweden) is een studentenkaart namelijk een ideale manier om (goedkoop) aan drank te komen. Bij colleges en examens zijn deze 'studenten' niet te vinden, in de zogenaamde 'Nationalen' des te meer. Dat zijn een soort studentensoezen, waar men op vertoon van een inschrijvingskaart goedkoop drank kan nuttigen. De universiteiten hebben inmiddels wel afgesproken alleen nog maar collegekaarten uit te reiken aan mensen die ook daadwerkelijk studieresultaten boeken. (HBO-journaal)

Blind

Sinds een paar weken heeft Groningen zijn eigen afspraakjesbureau voor studenten, 'Blind Date' genoemd. Voor iedere student die wel eens mijmert over een avondje uit met de partner van zijn (m/v) dromen, bestaat nu de mogelijkheid zich voor vijftien gulden in te schrijven bij 'Blind Date'. Het bureau verzorgt in ruil voor dat bescheiden bedrag maar liefst drie avonden met evenzoveel verschillende partners. Daarbij wordt dan ook nog eens gekeken naar de voorkeur van de vragende partij: blond, romantisch, sportief, enzovoort. Er zijn inmiddels twintig inschrijvingen binnen, voornamelijk van jongens. "Zeker voor jongere meisjes is zo'n afspraakje misschien

iets te spannend", weet de initiatiefnemer. Hij adviseert ze dan ook zich met z'n tweeën in te schrijven om uiteindelijk met z'n viereën uit te kunnen gaan. "Dat neemt een hoop negatieve spanning weg." De gedachte aan sex komt volgens hem bij de inschrijvers niet op de eerste plaats. "Pas als het echt klikt wordt er eventueel aan meer gedacht." (U-krant)

Geneeskunde

De studie geneeskunde kan twee jaar korter. Dat zegt de Leidse hoogleraar dr. H.A. Verbeek, voorzitter van de onderwijscommissie Tweede Fase van de medische faculteit van de RUL. Door het inkorten van de basisopleiding ontstaat er volgens Verbeek ruimte voor een verlenging van de vervolgoopleidingen met één jaar. De klinische opleiding van een arts wordt op deze manier verbeterd, terwijl er minder tijd wordt verspild aan overbodige leerstof. Met andere woorden: de arts als pure specialist. Volgens Verbeek gaat het medisch onderwijs nog veel te veel uit van het "bijna middeleeuwse beeld van de arts, die een vrijwel complete kennis van het menselijk lichaam heeft". De praktijk is nu al anders, dus waarom die opleidingen nog niet, zo betoogt Verbeek. (Medisch Contact)

VUbus

Hier in het zuiden kennen we het missiebusje: een spaarpotje met een gleuf dat jarenlang op de schoorsteenmantel stond en eens per jaar bij de pastoor ingeleverd kon worden. Er zijn er niet veel meer van, de girokaart heeft het potje verdrongen. In het westen waren dit soort missiebusjes ook vroeger al veel minder te zien, maar er waren dan ook veel minder katholieken. Andere busjes waren er echter voldoende: voor de (gereformeerde, hervormde of nog een andere) kerk. Maar ook stond er in veel huiskamers een zogenaamd VU-busje. Een groen spaarpotje met de beeltenis van Abraham Kuyper erop, dat per 1 januari ook al het onderspit moet delven tegen de girobetaalkaart. Sinds 1932 is er via deze busjes ruim twaalf miljoen gulden opgehaald; geld dat in de beginjaren rechtstreeks ten goede kwam aan de faculteiten van de in gereformeerde kringen zo gewenste universiteit. De laatste tien jaar

brachten de potjes jaarlijks zo'n vier ton op, waarmee doelen worden ondersteund "die samenhangen met de doelstelling van de VU als Christelijke Universiteit". (Ad Valvas)

Stelling

'De arts-assistenten, met hun zo goed als gratis werkkracht tijdens hun structurele overwerk, subsidiëren voor een belangrijk deel de Nederlandse gezondheidszorg.' Stelling bij het proefschrift van de Rotterdamse promovenda Louise Stassen. (Quod Novum)

Zen

Het Hoger Onderwijs kent ieder jaar duizenden 'drop-outs', studenten die om de een of andere reden hun studie verder voor gezien houden. Zeker de helft van deze mensen is intelligent en gemotiveerd genoeg om de studie af te maken, maar toch gaat het ergens mis. Veelal ontbreekt het ze aan rust, concentratie en zelfdiscipline. Dat heeft Rients Ritskes, de studie-adviseur van de medische faculteit in Utrecht, ontdekt. Een oplossing heeft hij trouwens ook, getuige zijn boekje 'Zen en de kunst van het studeren'. Jazeker, door middel van Zen-meditatie kan - aldus Ritskes - het aantal drop-outs drastisch beperkt worden. Ook in het boekje: de gemiddelde student slaapt acht uur en een kwartier per etmaal. "Dat is drie kwartier te lang. Het gevolg is dat ze duf zijn en hoofdpijn hebben en dat leidt weer tot slechte studieresultaten." Nóg iets langer uitgaan dus... (Studentenkrant)

Lansink

CDA-onderwijsspecialist Lansink heeft indruk gemaakt op een groep Nijmeegse studenten, die het Kamerlid vorige maand opzochten. Maar dan wel in negatieve zin. "We zijn ronduit onbeschoft behandeld", aldus een van de studenten. Ik ben er helemaal niet het type naar, maar als die man nog ooit een keer naar Nijmegen komt, sta ik met een paar rotte eieren klaar." De Nijmeegse studenten waren naar Den Haag getogen om hun ideeën omtrent de studiefinanciering aan afgevaardigden van verschillende partijen uit te doeken te doen. Dat werd overal gewaardeerd, behalve bij het CDA. In plaats van te luisteren,

kreëg de Nijmeegse delegatie een donderpreek over zich heen, waarin Lansink de universiteit van Nijmegen beschuldigde van misbruik van een aantal wachtgeldregelingen. (KU-nieuws)

Advertentie

Al staat het 'teamwork' niet overal even hoog in het vaandel geschreven, ook andere universiteiten houden zich de laatste jaren bezig met uitgebreide advertentiecampagnes om studenten te lokken. Maar ja, ze moeten ook wel na het verschrikkelijke offensief dat Maastricht op dit gebied de laatste jaren ten toon heeft gespreid. (In dit kader is het misschien voor de RL alweer het overwegen waard om een nieuwe weg in te slaan, je moet de tegenstand tenslotte laten blijven volgen. Maar dit terzijde.) Niet overal valt dit voor een universiteit toch vaak gladde pad van de reclamewereld echter in even goede aarde. De Tilburgse Uraad is bijvoorbeeld niet te spreken over de aanpak van de KUB. "Weinig emancipatoir" en "de sfeer uitademend van een provinciale plattelandsuniversiteit", waren twee van de typeringingen door U-raadsleden. De tekst bij de (paginagrote) advertenties van de KUB: 'Wij wensen onze volle neef vruchtbare studie jaren in Tilburg' en 'Wij wensen onze kleinzoon veel succes in Tilburg'. Bij dit laatste tafereeltje hangt zowel aan de schouw als tegen de muur een kruis. (Univers)

Hymne

Over drie jaar viert de Wageningse landbouwuniversiteit haar 75ste verjaardag. Om dat heuglijke feit extra luister bij te zetten wordt er een 'landbouwrapsodie compleet met hymne' gecomponeerd. En niet zomaar door de eerste de beste. Henk van Lijschooten, Nederlands meest gespeelde componist van werken voor harmonie en blaasorkest (je kunt er dan ook gif op innemen dat Van Lijschooten in Limburg een veelbeluisterd persoon is), heeft de opdracht gekregen. Van Lijschootens favoriete werk in zijn genre draagt de titel 'Geuzen in de Bommelerwaard'. Misschien dat dat iets zegt over de richting waarin het LUW-volk moet gaan denken. (U-blad Wageningen)

Cosa di Franco

Jonge Heren met strijkijzer

In het kader van het 200-jarig bestaan van de Stadsschouwburg in Maastricht is nu ook onze bonbon als beste geselecteerd

Friandises

Chocolatier

De vermaarde pralines van Maastricht

Wycker Brugstraat 55, Maastricht

Exp
AC
m
De bes
staven
genom
hebb
is de fi
maand
ontslag
ren van
arts-ass
nen. V
voor 63
in and
bedder
Zonder
ploitati
tot me
ziekenl
sinds d
stijgen
ductie,
Bodson
14,5 mi
onderv
uitgave
Volgen
neelsla
sanerer
de beze
aantal
een ver
heeft E
patiënt
en zo v
gebruik
(waar h
na hou
aantrel
een hor
de and
richten
het ziel
facilite
Het Acc
begin a
voor di
zestig,
beperki
doods g
Ourthe
terugg
mische
Sul
De gem
ringsfo
betrekk
menwe
aparth
vijfduiz
we initi
uitdruk
dersteu
die zich
bewust

Exploitatiekort in drie jaar opgelopen tot 77 miljoen gulden

Academisch Ziekenhuis Luik moet 311 mensen ontslaan

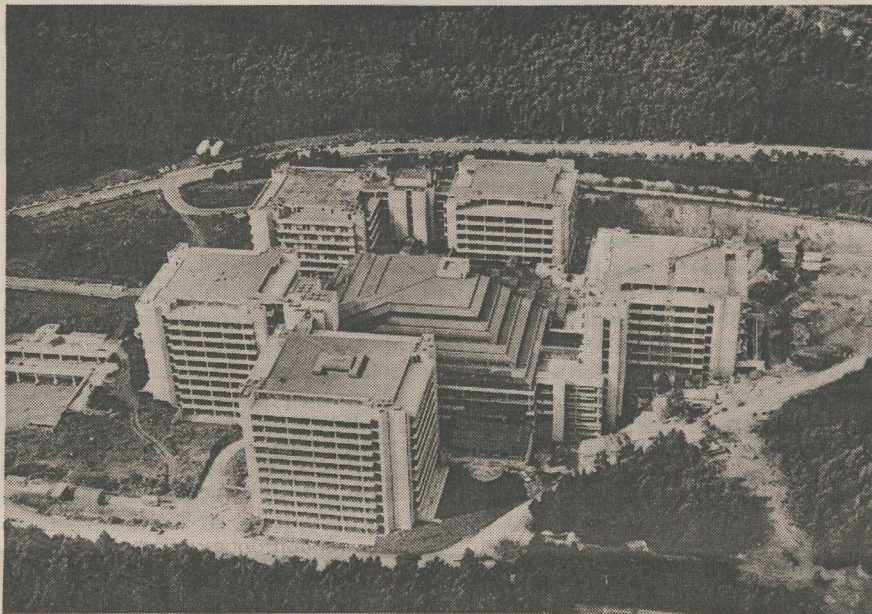
Het personeelsbestand van het Academisch Ziekenhuis in Luik moet met spoed worden teruggebracht van ruim 2100 naar 1800 volledige arbeidsplaatsen. Bij het verzorgend, technisch en administratief personeel verdwijnen 250 plaatsen en bij de artsen 61. De inkrimping moet een einde maken aan de beroerde financiële situatie waarin het nieuwe ziekenhuis, dat tussen 1985 en 1988 op de campus van Sart-Tilman stap voor stap in gebruik is genomen, al sinds de opening verkeert.

De beslissing om de verzorgende, technische en administratieve staven met 250 plaatsen in te krimpen was al eerder dit jaar genomen, maar de directie dacht toen nog tot eind 1991 de tijd te hebben om dat aantal door natuurlijk verloop te bereiken. Intussen is de financiële positie echter zo snel verslechterd, dat nog deze maand 86 ontslagbrieven de deur uit moeten. De resterende 73 ontslagen moeten zo snel geëffectueerd worden als het functioneren van het ziekenhuis toelaat. De 61 artsen, zowel specialisten als arts-assistenten, moeten eveneens zo spoedig mogelijk verdwijnen. Volgens de Raad van Bestuur zijn er momenteel 383 artsen voor 635 bedden beschikbaar. Uitgaande van de gemiddelde norm in andere Belgische academische ziekenhuizen - één arts per 2,8 bedden - zou er maar voor 322 artsen plaats zijn.

Zonder de maandag aangekondigde maatregelen zou het exploitatietekort over 1990 aan het eind van het jaar zijn opgelopen tot meer dan 30 miljoen gulden. De totale schuldenlast, die het ziekenhuis in de korte tijd van zijn bestaan (eigenlijk draait het pas sinds drie jaar op volle toeren) heeft opgebouwd, zou daarmee stijgen tot 1,4 miljard franc (77 miljoen gulden). De personeelsreductie, die nu door de rector van de Luikse universiteit, prof. A. Bodson, is aangekondigd, moet het verlies over 1990 beperken tot 14,5 miljoen gulden. Een groter tekort wil de Waalse minister van onderwijs niet dekken. Eind volgend jaar moeten de inkomsten en uitgaven van het ziekenhuis in evenwicht zijn.

Volgens rector Bodson is een drastische beperking van de personeelslasten het enige middel om de financiën van het ziekenhuis te saneren. Aan de kant van de baten is immers niets te verbeteren: de bezettingsgraad van de bedden is met 85 procent optimaal, het aantal bedden (635) mag niet worden uitgebreid en de prijs van een verpleegdag mag van de verzekeraars niet omhoog. Niettemin heeft Bodson alle specialisten op het hart gedrukt dat zij hun patiënten zoveel mogelijk in het ziekenhuis moeten behandelen en zo weinig mogelijk in hun privé-praktijk. Het is in België zeer gebruikelijk dat een specialist er naast zijn ziekenhuispraktijk (waar hij in loondienst is) een bloeiende privé-praktijk aan huis opna houdt. Om het behandelen van patiënten in het ziekenhuis aantrekkelijker te maken wil de Raad van Bestuur de artsen naast een honorarium ook een bedrag per verrichting gaan betalen. Aan de andere kant zullen vakgroepen, die contractonderzoek verrichten in het ziekenhuis, voortaan 14% van hun vergoeding aan het ziekenhuis moeten afstaan bij wijze van vergoeding voor de faciliteiten die zij voor dat onderzoek gebruiken.

Het Academisch Ziekenhuis van de Luikse universiteit is vanaf het begin achtervolgd door tegenvallers. Het plan om een ziekenhuis voor de medische faculteit te bouwen is genomen in de jaren zestig, toen men nog nauwelijks te maken had met financiële beperkingen. Architect Georges Vandenhove ontwierp een grandioos gebouw voor 1200 bedden met weids uitzicht over de Ourthe-vallei. Bij de aanvang van de bouw werd het gebouw al teruggebracht tot 900 bedden en toen tijdens de bouw de economische crisis toesloeg kreeg het land een beddenpolitiek die voor

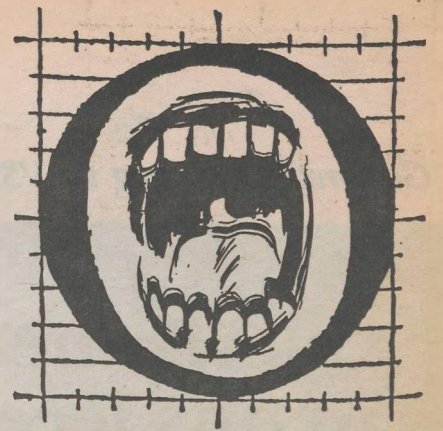

het academisch ziekenhuis tot gevolg had dat er nog maar 635 bedden overbleven. Om die in gebruik te nemen moesten enorme toeren worden uitgehaald. Begin jaren tachtig was er immers geen geld meer om het gebouw af te maken, laat staan in te richten. Op dit moment staat een groot deel van de nieuwe gebouwen nog altijd leeg en is het gedeelte dat wel in gebruik is genomen, nog steeds niet helemaal afgewerkt.

Ook voor een parkeerplaats of een behoorlijke bewegwijzering is er geen geld meer. Door de federale deling van België is een bestuurlijk vacuum ontstaan, waarin niemand voor dergelijke kosten aansprakelijk is. Evenmin heeft het nieuwe ziekenhuis ooit de beschikking gehad over een behoorlijke kasvoorraad. „We hebben een constante schuld van 250 miljoen franc omdat er vier maanden tussen het verzenden en het betalen van een rekening zit,” zegt rector Bodson. „Om die tijd korter te maken hebben we een betere automatisering van de patiëntenadministratie nodig, maar daar hebben we natuurlijk geen geld voor. Het is nu eenmaal zo: we hebben een arme moeder, de Waalse deelregering, en geen vader. Ik vind het niet redelijk de Waalse Gemeenschap aan te wijzen als de grote boosdoener, die alles moet oplossen. Maar ik vind het evenzeer onredelijk als de deelregering tegen ons zegt: lossen jullie je problemen maar op, bij ons valt niets te halen.”

Jacques Herraets

Het Academisch Ziekenhuis op de campus van Sart-Tilman: veel te groot gebouwd

A point

August Magirus ©

Als ik één ding in de keuken heb geleerd, dan is het dat je niet te snel iets als een miskoop moet beschouwen. Zo heb ik al maanden een pot paprikaketchup staan, ooit voor weinig geld aangeschaft bij Albert Heijn. Die smaakte inderdaad sterk naar paprika, maar het zoetzure dat tomatenketchup zo lekker maakt, proefde ik er te weinig in. Bovendien zijn de velletjes meegemalen, wat geen prettig gevoel is in de mond. Zo rauw vond ik het spul te aggressief van smaak. Maar nu heb ik er met een schuin oog op de Chinese keuken iets heel lekkers mee weten te maken. Ik sneed anderhalf ons azijnvlees, Maastrichts voor dobbelstenen goedkoop (ongemarineerd) runderstoofvlees, dwars op de draad in dunne plakjes. Die braadde ik in weinig zonnebloemolie aan. Twee eetlepels paprikaketchup erbij en een half glas witte wijn uit een fles die nog open stond. Want ik heb ook geleerd om nooit restjes wijn weg te gooien. Ik had trouwens ook bier kunnen nemen, of water met wat citroensap of azijn. Verder ging er een theelepel suiker en een dessertlepel Chinese (zoute) sojasaus bij. In het halve uur dat het vlees in een gesloten pan stond te stoven, kookte ik witte rijst en sneed ik wat verse stevige groente in hapklare stukken. Die roerbakte ik op het laatste moment met knoflook en een ontpit kleingesneden vers rood pepertje. (Maar een lik sambal had ook gekund.)

Voor dat roerbakken is een wadjan of wo beel handig. Voor 25 gulden koopt u er een bij toko Het Oosten op de markt, en zo'n goedkope van plaatstaal is de beste. Brand hem voor het eerste gebruik wel in (laat de pan zonder inhoud op hoog vuur zwart blakeren) en was hem nooit met zeep. Koop er een speciale schep bij, en een ring, anders blijft die bolle pan niet op het fornuis staan. Zet de wo op het grootste gas en draai dat op volle kracht. Doe de olie er pas in wanneer de pan heet is. Gebruik beel weinig, anders zet zich een vetwolk op u en uw keukeninterieur af. Bak de groente voortdurend omschepend in een paar minuten beetgaar. De stevigste soorten en stukken gaan het eerst in de pan. Met een gewone diepe braadpan gaat het ook, maar zo'n Chinese is een goede investering. Daarmee kunt u zelfs van minieme beetjes vis, gevogelte, vlees of groente voor een spotprijs in een mum van tijd iets lekkers bereiden. Wanneer u er dan ook nog een speciaal deksel en een of meer bamboe stoommandjes bij koopt, kunt u zelfs helemaal vetloos eten. Leg daartoe twee eetstokjes in de wo en zet er een stoommandje op. Of twee, want die goedkope en mooie gebruiksvorwerpen passen in elkaar. Om afwas te sparen legt u in het mandje een stuk aluminiumfolie dat de bodem niet helemaal bedekt, of een stuk bananenblad. Daarop gaan de ingrediënten. De bodem van de pan bedekt u met zoveel water dat het de stokjes net niet raakt. Breng dat aan de kook, zet de deksel op de pan, en draai het vuur laag. Voor de meeste ingrediënten is de stoomtijd erg kort. Daardoor behoudt het voedsel, mits het vers is, een frisse en heldere smaak.

Subsidie voor studenteninitiatieven?

De gemeente Maastricht heeft een stimuleringsfonds ingesteld voor activiteiten die betrekking hebben op ontwikkelingsamenwerking, vrede en veiligheid of anti-apartheid. Het gaat om een bedrag van vijfduizend gulden, dat bedoeld is om nieuwe initiatieven aan te moedigen. Het gaat uitdrukkelijk niet om het structureel ondersteunen van groepen of organisaties die zich bezighouden met voorlichting en bewustwording op dit gebied. Voor hen is

er sinds enkele jaren het Centrum voor Vrede en Ontwikkelingssamenwerking in de Cortenstraat. Het CVOS biedt ruimte en kan overhead-kosten besparen. Het nieuwe subsidiepotje is juist bedoeld voor het subsidiëren van (eenmalige) projecten. Daarvan kunnen bijvoorbeeld studenten of studentenorganisaties profiteren, als ze iets organiseren in de richting van mondiaal beleid. Aanvragen voor subsidies kunnen worden gericht aan de

Commissie Mondiaal Beleid Maastricht, postbus 1079, 6201 BB Maastricht. Voor meer informatie kan gebeld worden met de heer H. Alken, tel. 043-293036.

Geert Dekker

Gezondheidszorg in VS: duur en onrechtvaardig

“Amerikanen kunnen van ons leren”

Een aantal studenten Beleid en Beheer ging vorig jaar naar Amerika om daar het systeem van gezondheidszorg te bestuderen. Ze kwamen terug vol twijfel en scepsis. Afgelopen woensdag presenteerden ze hun bevindingen op het congres 'Naar nieuwe verhoudingen'. Er zal een spoedig einde komen aan de talrijke studiereizen van Nederlandse artsen, verzekeraars en studenten naar de Verenigde Staten, luidde de voorspelling. “We zullen in de toekomst steeds meer Amerikanen hier ontvangen, want zij kunnen méér van ons leren, dan wij van hen.”

Scepsis over het Amerikaanse systeem van gezondheidszorg wordt allereerst ingegeven door kille cijfers. Van alle geïndustrialiseerde landen kennen de Verenigde Staten verreweg de hoogste uitgaven voor gezondheidszorg. In '84 bijvoorbeeld werd hiervoor per hoofd van de bevolking 1637 dollar uitgegeven; in Nederland was dat toen 1000 dollar. Amerika is onder andere duurder uit omdat er meer wordt gedaan aan diagnostiek, agressieve therapieën en defensieve geneeskunde.

De hoge uitgaven leiden echter niet vanzelf tot optimale gezondheidszorg, want tien tot twintig procent van de Amerikaanse bevolking is niet of nauwelijks verzekerd. Bovendien moet iedereen die ziek wordt, zelf een kwart van de kosten voor behandeling opbrengen. J. Maarse, hoogleraar Beleidswetenschap aan de RL, constateerde dat de Amerikaanse gezondheidszorg als gevolg hiervan “onderontwikkelde gebieden” kent; zwakzinnigheidszorg, verpleeghuiszorg en de voorzieningen in arme wijken als Harlem. Het bij ons juist zo hoog geschatte principe van solidariteit ontbreekt ten ene male. “Amerikanen zijn eerder solidair met slachtoffers van oorlog of honger in het buitenland, dan met hun nooddriftige buurman.”

Ondanks deze min of meer bekende gebreken van de Amerikaanse gezondheidszorg, wordt dit op bepaalde onderdelen toch geregeld als lichtend voorbeeld aangehaald. Met name als het gaat om kostenbeheersing en keuzemogelijkheden voor consumenten, terreinen dus waar de commercie haar intrede doet.

Medisgroups

De studenten Beleid en beheer die vorig jaar naar de VS togen, wilden weten of we in Nederland inderdaad bepaalde Amerikaanse verworvenheden moeten en kunnen implanteren. Zo koken Theo Lassauw en Sylvia Veltmaat naar het functioneren van zogenaamde Medisgroups. Gegevens van verschillende ziekenhuizen worden hierbij verzameld voor onderlinge vergelijking. Wat is de aard en de ernst van de klachten waarmee mensen worden opgenomen? Hoe lang is de verblijfsduur? Hoe hoog is de (verwachte) mortaliteit? Hoeveel kost een behandeling per dag? Dit soort gegevens zijn voor iedereen toegankelijk. Medisgroups zijn opgezet als een systeem van kwaliteitsbewaking. Verzekeraars bijvoorbeeld kunnen contracten afsluiten met ziekenhuizen waar de goedkoopste en/of de beste resultaten worden geboekt. Het management van de ziekenhuizen krijgt via de Medisgroups een belangrijk marketing-instrument in handen. Zoals de RL studenten werft met het PGO-systeem, kan het ziekenhuis patiënten werven met succesvolle hartoperaties. Artsen kunnen de gegevens aangrijpen om van elkaar te leren: Wanneer een bepaalde therapie in ziekenhuis A geregeld met méér succes verloopt dan in ziekenhuis B, kan B bij A te rade gaan. De ervaring leert eerder dat dit soort vergelijkingen voor de medische professie uiterst bedreigend zijn. De consument kan dank zij het vergelijkingsmateriaal voor de beste zorg kiezen, maar blijkt in de praktijk vooral te kijken naar de prijs van behandeling. Dat is nog een belangrijk nadeel van de Medisgroups: goedkoop kan immers duurkoop zijn. Zeker omdat misbruik op de loer ligt, want voor een ziekenhuis kan het -om de gemiddelde prijs te drukken- aantrekkelijk zijn om dure, ernstig zieke patiënten te weigeren. Voor Nederland zou het een “cultuurshock” zijn, als patiënten op grond van statistieken het ‘beste’ ziekenhuis gaan kiezen, zo werd op het congres benadrukt. Bij het afwijzen van deze manier van kwaliteitsbewaking, telt bovendien mee dat niemand precies weet hoe veel het allemaal kost.

Zorg en verzekering

Typisch Amerikaans is het verschijnsel dat verzekeraars tevens de zorg voor hun leden aanbieden. Met name twee constructies worden daarbij gebruikt: Health Maintenance Organizations (HMO's) en Preferred Provider Organizations (PPO's). De HMO-verzekeraars sluiten een contract af met (groepen) huisartsen, en hun leden moeten verplicht gebruik maken die artsen. De gecontracteerde artsen bepalen tot welke voorziening een patiënt wordt toegelaten. Bedoeling is dat op deze manier dure klinische zorg zo veel mogelijk wordt vervangen door goedkopere poliklinische

zorg. Binnen de PPO's krijgen de leden korting bij bepaalde artsen, maar kunnen ze -tegen bijbetaling- ook elders terecht. Els de Bock onderzocht of dergelijke prijsafspraken (ook wel selectieve contractering genoemd, een term die steeds vaker als kostenbesparend alternatief opduikt in Haagse beleidsstukken) passen in de Nederlandse situatie. HMO's en PPO's hebben in Amerika met name zo'n vlucht genomen, omdat ze de gebreken in het eigenlijke gezondheidszorgsysteem opvangen. Zo is hun verzekeringspakket breder dan in de meeste traditionele verzekeringen, en hebben de leden weinig of geen eigen risico. In Nederland is dit beter geregeld, en dus overbodig. Een belangrijk neveneffect is verder dat dure zieken (zoals Aids-patiënten) geweigerd kunnen worden, zodat de kosten hiervan worden afgewenteld op mensen met een gewone verzekering. Al met al weinig pluspunten. Wel aardig -en wellicht navolgbaar- is de ruime aandacht die binnen HMO's en PPO's gaat naar preventie. Fitnessprogramma's en voedingslessen maken soms bijvoorbeeld deel uit van het verzekeringspakket.

Thuiszorg

Actueel, in Amerika en Nederland, is de discussie over het verlenen van thuiszorg. De toenemende vergrijzing heeft tot gevolg dat steeds meer ouderen met chronische aandoeningen een beroep doen op gezondheidszorg-voorzieningen. Zij kunnen niet allemaal in het ziekenhuis terecht, willen dat vaak ook niet. Thuiszorg is lang gelijkgesteld met goedkopere zorg, maar dat blijkt niet per definitie het geval te zijn. Wel zijn de patiënten meer tevreden over de zorg; ze kunnen immers kiezen wáár ze verpleegd willen worden. Bert Meyer heeft de verschillen tussen de Amerikaanse 'home care' en de Nederlandse thuiszorg onderzocht. Ook in de 'home care' heeft het winstbejag z'n intrede gedaan. Er is een grote competitie tussen 'agencies' om cliënten met een verzekeringsdekking voor home care binnen te halen. Wie geld heeft, kan thuiszorg op maat kopen. Wie geen geld heeft, moet genoegen nemen met een beperkt basispakket. In Nederland zijn de kaarten eerlijker geschud, is thuiszorg meer toegankelijk voor iedereen. Op een paar punten heeft de Amerikaanse home care wel een streepje voor, benadrukte professor Crebolder, hoogleraar huisartseneeskunde aan de RL. In de VS worden er veel meer technische hulpmiddelen (chemotherapie, vochttoediening etc.) in de thuissituatie gebracht. In Nederland -waar dit ook steeds belangrijker wordt- kunnen de ervaringen hiermee als uitgangspunt dienen. In Amerika wordt verder -uiteraard juist mede door de commercie- veel meer rekening gehouden met de wensen van een patiënt, of het nu gaat om het krijgen van bepaalde informatie of een waterbed. Iets van dit marktgerichte denken zou volgens Crebolder in het Nederlandse systeem niet misstaan. Bij vergelijking lijkt de algehele balans niettemin in het voordeel van Nederland door te slaan. Ook de Amerikanen beginnen dat te beseffen. Verschillende sprekers op het congres wisten te melden dat er in de VS “geweldige belangstelling” bestaat voor ons stelsel van gezondheidszorg, omdat het meer toegankelijk en toch goedkoper is dan hun eigen systeem. Het plan Dekker wordt “druk bestudeerd”, en verschillende delegaties van de senaatscommissie voor gezondheidszorg willen in Nederland hun licht komen opsteken.

Emely Nobis

Opstaan met een kater, naar bed met een kater

“H a llo. Ik ben Ad en ik ben alcoholist.” Inderdaad, hij zegt het en ook al is het een formule die iedereen kent, het werkt nog steeds. In ieder geval werkte het afgelopen dinsdag voor een groep studenten van de vakgroep Gezondheidsvoorlichting - en opvoeding (GVO) en andere belangstellenden op een bijeenkomst over de Anonieme Alcoholisten.

Het beetje gerucht dat er bij het 'hallo' nog was, verstomde meteen en de daarop volgende vijf minuten durfde je je buurman niet meer aan te kijken. De gène hing in de lucht en kon alleen maar verdreven worden door meer ontboezemingen van dezelfde Ad. Een taak die hij moeiteloos vervulde, want Ad vertelt al een paar jaar lang aan groepen geïnteresseerden alles wat men maar wil weten over hemzelf en zijn alcoholisme. Ditmaal in het kader van de eerste lezing van het GVO Initiatief in dit studiejaar. Over de Anonieme Alcoholisten (AA) dus.

Ad vertelt dat hij een goede baan had, een mooie auto en een leuk gezin en dat hij de laatste drie jaar van zijn dronken leven 's ochtends opstond met een kater en 's avonds naar bed ging met een kater. Dat hij geen jenever of whisky dronk, maar bier en wijn. Een krat per dag of meer. Dat zijn schoonvader arts was, een flinke handicap voor een alcoholist, want zo'n man liep de hele tijd te zeuren dat hij eens wat minder moest drinken.

Ad vertelt hoe hij alcoholist werd: “Je gaat uit en je drinkt wat. Je gaat weer uit en je drinkt wat meer. Je gaat weer uit en drinkt thuis verder. Ik kon geen nee zeggen, tegen mensen niet en waarschijnlijk lijk tegen de drank ook niet.”

Volgens de filosofie van de AA is de ontkenning de eerste drempel die een alcoholist moet nemen. Ad's vrouw had het hele huis volgehangen met stickertjes van de AA, maar hij heeft zelf nooit gebeld. Zij belde, en tegen de gewoonte van de AA in kwam er op een avond een man op bezoek. Meestal wacht AA tot de man of vrouw zelf belt. “Alleen als ik goed dronken was, echt stevig bezopen, dan wist ik dat er iets mis was, dan durfde ik dat wel toe te geven aan mezelf. Maar nu, of met een kater of met te weinig op of met veel te veel op, dan kon ik perfect volhouden dat er niks aan de hand was.”

“Het heeft geen enkele zin een alcoholist zijn probleem aan te praten, hij geeft het toch niet toe. Mensen van AA vertellen aan nieuwelingen over zichzelf. Die man die kwam nadat mijn vrouw gebeld had, deed dat ook. Na vijf minuten zei ik dat 'ie wel kon ophouden. De rest kon ik zelf wel invullen, het was precies mijn verhaal waar hij aan begonnen was.”

Sinds acht jaar is Ad non-praktiserend alcoholist, dat wil zeggen geheelonthouder. Waarom noemt hij zichzelf nog alcoholist? “Ik leef nog wel onder een verhoogd risico. Als ik dadelijk een paar pinten zou gaan pakken ben ik niet meteen verloren, maar ik moet wel uitkijken. Daarom doe ik het maar niet. Mezelf aankondigen als alcoholist houd mij wakker. Een tweede reden is meer van propagandistische aard. Het shockeert nog steeds en het ter sprake brengen van het taboe is één van mijn taken in mijn werk voor AA.” Dat werk, het coördineren van het naar buiten komen van AA (zoals Ad het noemt) is geen betaalde baan of iets dergelijks. AA heeft geen geld. Zaalhuur en koffie tijdens bijeenkomsten worden betaald uit bijdragen van groepsleden en de verkoop van boeken. AA neemt geen subsidies aan; parallel aan de nagestreefde onafhankelijkheid van alcohol weigert men elke band met instanties of overheden.

Er werd dinsdag ook nog gepraat over de verhouding tussen professionele hulpverlening (CAD's: consultatiebureaus voor alcohol en drugs) en zelfhulpgroepen van de AA. Sinds een jaar of vijf -sinds er eigenlijk geen sprake meer is van concurrentie (een overschot aan vraag, een tekort aan aanbod van hulpverlening)- is die verhouding uitstekend. Er zijn gezamenlijke sprekers en de professionals noemen de AA tegenwoordig ervaringsdeskundigen. Er bestaan afspraken over de manier waarop doorverwijzing plaatsvindt.

Volgens Ad kan een verslaafde met een sterke, eigen wilskracht goed terecht bij een CAD. Valt iemand echter regelmatig terug, dan wordt er vaak doorverwezen naar de AA.

Het succes van AA berust op sociale dwang. Je kunt het ook sociale controle noemen, of groepscohesie. Om die controlerende, dwingende groep tot stand te brengen en voort te laten bestaan, zijn er een aantal regels waar iedereen zich aan moet houden. De regels hebben de status van rituelen.

Bijvoorbeeld: er wordt geen discussie gevoerd. Groepsleden vertellen hun ervaringen, maar kunnen niet worden aangevallen of hun vertellingen. Er wordt geen strijd geleverd, want waar strijd is wordt verloren en verloren hebben alcoholisten al genoeg. Een andere regel: je moet 'droog' op de groep komen. Verder zijn woorden als 'sponsor' (of mentor, elk nieuw lid krijgt een ervaren groepslid als oppasser), herkenning, ontkenning, erkenning en 'de twaalf stappen' geladen termen.

Geert Dekker

Visitatiecommissie economie pleit voor ondogmatisch gebruik van PGO

“U bent geobsedeerd door onderwijs”

Wie verwachtingsvol het zaaltje betrad om vervolgens vanaf zijn zitplaats de tekst op de ‘flapover’ te lezen, kromde alvast de tenen. Met grote letters was daarop een onaangename boodschap geschreven. “Zelfstudie oppervlakkig en onvolledig; verkrijgen van inzicht bemoeilijkt.” Oei, als de visitatiecommissie al op een dergelijke toon begon belofde dat niet veel goeds. Wat zou er dan wel niet op die andere vellen staan? Maar dat pakte anders uit. De rest van de verslaglegging was heel wat positiever getint. De Maastrichtse economische faculteit doet het weliswaar niet beter, maar zeker ook niet slechter dan de andere faculteiten, vond de commissie. En het PGO is interessant, het experiment ermee zelfs van nationaal belang. Kan een faculteit zich meer wensen van een visitatie?

De reputatie er geen doekjes om te winden was de ‘visitatiecommissie externe kwaliteitszorg onderwijs’ die (in opdracht van de Vereniging van samenwerkende Nederlandse universiteiten) alle economische faculteiten afreist, al vooruit gesneld. Enkele weken geleden verscheen er in het Rotterdamse universiteitsblad Quod Nunc een alarmerend verslag van haar bevindingen ter plekke, terwijl de Erasmus-universiteit toch nog altijd als het Mekka op dit terrein geldt. Zou Maastricht een dergelijke kritische blik kunnen doorstaan, waar grote broer Rotterdam door de mand viel? Kennelijk zag het faculteitsbestuur het niet zo somber in. Anders dan het bestuur van de juridische faculteit, dat geen pottekijkers wenste bij de mondelinge verslaglegging van haar eigen visitatiecommissie, een maand geleden, zetten de economen de deuren van hun bijeenkomst wagenwijd open. Zoiets mag zeker opgevat worden als blijk van een stevig zelfvertrouwen, dat dan ook door de commissie niet onbevestigd is gelaten. “Een boeiende faculteit, niet in de laatste plaats vanwege het onderwijssysteem”, gaf de voorzitter van de commissie prof. J.E.A.M. van Dijk, oud-hoogleraar fiscaal recht te Tilburg, de algemene indruk weer. Van dat systeem kunnen de andere faculteiten misschien nog wel wat leren; als het Maastrichtse systeem succes heeft is dat van nationaal belang, omdat het (mits niet dogmatisch toegepast) kan bijdragen aan de verbetering van het onderwijs in de economie.

Juist waar het dat systeem betreft leefden er wellicht bange verwachtingen over het oordeel van de commissie, memoreerde Van Dijk. Ook hem was ter ore gekomen dat de visitatiecommissie bij de rechtenfaculteit kritische opmerkingen had gemaakt over het niveau van kennis en inzicht dat de studenten onder het regime van het PGO, het probleemgestuurd onderwijs konden bereiken. Zou de economiecommissie een zelfde positie innemen? Nee, kon Van Dijk zijn gehoor meteen al geruststellen. Volgens ingewijden had hij binnenskamers het faculteitsbestuur reeds laten weten het oordeel van zijn juridische collegae wat overhaast te vinden, zeker na een bezoeke van nauwelijks twee dagen, de gemiddelde duur van een visitatie. Niet dat de commissie geen kritische houding aannam. Maar zoals een negatief oordeel prematuur kan zijn, geldt dat ook voor het omgekeerde. De heren (in deze commissie was weer eens geen vrouw te bekennen) drukten zich dus voorzichtig uit. Het PGO is ‘potentieel po-

sitief voor de kwaliteit”, vond men. Positief is de integratie van verschillende vakgebieden die er door tot stand komt, terwijl ook de werkwijze die de studenten moeten volgen en de begeleidende groepsprocessen als interessant en veelbelovend werden ervaren. Eén restrictie zat er wel bij: de gunstige effecten treden alleen op als men er de geschikte vakken voor kiest. Anders dan de apologeten van het systeem was de commissie er dus allerminst van overtuigd dat het PGO universeel bruikbaar is. Vandaar ook de grote nadruk op de noodzaak van een ondogmatische houding. Het PGO moet je hanteren waar het nuttig is, het is “een open kwestie. Het moet niet als dogma gelden”, bezwoer Van Dijk. Ook al niet omdat het systeem kennelijk een grote inzet van de wetenschappelijke staf vereist. Die wordt inderdaad geleverd, meende de commissievoorzitter: “U bent geobsedeerd door onderwijs.” Een belangrijke vraag is echter of de baten de kosten in evenwicht houden. De commissie heeft daar geen inzicht in, maar deelt op zijn minst de twijfels die daarover ook in de faculteit heersen. Waar het de rendementen betreft loopt Maastricht in de pas met de andere faculteiten, zodat onduidelijk blijft wat nu precies de meerwaarde van het PGO is. En of de RL betere afgestudeerden oplevert is iets wat we nog niet weten. Slechter zijn ze echter ook niet: “U levert een volwaardig product af”, constateerde Van Dijk.

Zijn pleidooi voor een ondogmatische benadering van het onderwijssysteem kan in de economische faculteit zelf op warme instemming rekenen. Vele stafleden hebben daar moeite met de status van halve heiligheid waartoe deze didactische filosofie is opgestegen, terwijl ze er zelf weinig fiducia in hebben. Althans, niet voor altijd en overall. Het is dat pragmatisme dat er al voor gezorgd heeft dat het PGO uit delen van het curriculum nagenoeg is verdwenen, iets wat de commissie evenmin is ontgaan. In de eerste helft van de studie krijgt het PGO een zwaar accent, dat in de loop van de jaren steeds minder wordt, stelde zij vast. Harmonie in de verhouding is er nog niet gevonden, maar geen nood: “U bent pas kort bezig”, sprak Van Dijk geruststellend, “en het systeem kun je pas consolideren als er een draagvlak voor is gegroeid.”

Voor al specifieke onderdelen bleek de Maastrichtse faculteit hoog bij de commissie te scoren. Het tutorsysteem bijvoorbeeld, iets wat men nog nergens had aangetroffen en wat niet naliet diepe indruk

op de commissieleden te maken. Met veel gevoel voor dialectiek stelde men daar ogenblikkelijk weer tegenover dat de luxe van een zo intensieve begeleiding van de studenten het zicht op de noodzaak van een meer individueel gerichte studiebegeleiding wel eens belemmerd zou kunnen hebben. De faculteit kent immers slechts een parttime studie-adviseur. “Misschien bent u wat in slaap gesust door dat mooie tutorsysteem, maar wij vinden dat beslist onvoldoende. Een fulltime studie-adviseur is absoluut noodzakelijk, die moet een zware rol hebben.” Dit temeer, vond Van Dijk, omdat de faculteit wel een aardig inzicht heeft in de verrichtingen van de studenten als groep, maar niet van hen afzonderlijk. Een goede studievoortgangsregistratie ontbreekt. De manier waarop de kennis van de studenten wordt getoetst, bleef evenmin zonder kritiek. Dat de faculteit blijkens de opmerkingen in de zelfstudie de problemen met de voortgangstoets erkent, geeft hoop, maar maakt het probleem er niet minder ernstig op. In die zelfstudie, het rapport dat een te visiteren faculteit van te voren aan de commissie dient te overleggen, werd geconstateerd dat de selectie wellicht eerder te streng dan te lankmoedig is, zodat studenten het risico lopen op onjuiste gronden afgewezen te worden. “Het is geen kleinigheid”, vermaande Van Dijk, “als men niet zeker is of een student al dan niet terecht is afgewezen.” Voor het overige was het met de propaedeuse wel in orde: als mechanisme om het kaf van het koren te scheiden en om de studenten een goede indruk te geven van de mogelijkheden in de doctoraalfase, is de propaedeuse “adequaat”.

Net zoals de visitatiecommissie voor rechtsgeleerdheid toonde diens evenknie voor de economische opleidingen zich tamelijk laconiek over de dalende propaedeuse-rendementen. Aangezien die niet onder die van de zusterfaculteiten liggen, vormen ze voor een commissie die landelijk vergelijkingen trekt nauwelijks aanleiding om aan de bel te trekken. Begrip voor de Maastrichtse zorg op dit punt is er echter wel. Vanwege het onderwijssysteem heersen er nogal wat pretenties waar het de rendementen en de studieduur betreft. Respectievelijk hoger en korter dan bij de concurrentie, luidt de claim. Van Dijk kon zich de groeiende benauwdheid daarover dus wel voorstellen. “Het moet uw eer te na zijn dat de rendementen niet hoger uitkomen”, porde hij zijn gastheren nog eens op. Echt nodig was dat eigenlijk niet, want even

tevoren had hij de faculteit nog geprezen met de voortvarende manier waarop dit probleem via herstructurering en herprogrammering wordt aangepakt. “U komt gelukkig niet met goedkope verklaringen die de oorzaak buiten de faculteit leggen. Het is bij u niet zo dat de studenten ineens een stuk dommer zouden zijn geworden”, zei Van Dijk.

Met de opleiding als zodanig toonde de commissie zich redelijk ingenomen. Aan de economiestudenten wordt een gevarieerd pakket aangeboden, waarbij de integratie van de vakgebieden en ook de internationale component belangrijk zijn. Vooral dat laatste werd benadrukt: de faculteit doet werkelijk wat aan internationalisering, het is meer dan lippendienst. Met de externe contacten zit het daarom wel goed, vond de commissie. Ook die met het bedrijfsleven werden gunstig beoordeeld. Resterden nog wat opmerkingen over de organisatie van de faculteit en het personeelsbeleid. Uit het feit dat er weinig aparte commissies bestaan leidde Van Dijk af dat de facultaire onderwijsmachinerie redelijk effectief draait. De studierichtingscommissie (SRC) werkt voortreffelijk, de herprogrammeringscommissie ook. Toch zou het nog beter kunnen als alle informatie die in de faculteit wordt verzameld, door de juiste organen wordt opgepikt. De vakgroep onderwijsontwikkeling en -research (O&O) beschikt over schatten aan gegevens over de studie en de studenten, waar weinig mee gebeurt. Waarom geen follow-up in de SRC, suggereerde van Dijk; dan is tenminste duidelijk wie de processen op dit terrein bewaakt.

Het was, alles overziend, een van de relatief onschuldige kritische voetnoten in een verder overwegend positieve rapportage. De faculteit kan dus content zijn. Maar hoe zat het nu met de ontevreden opmerkingen van de commissie over de Maastrichtse zelfstudie, en over het gebrek aan gegevens waaronder zij te lijden had? Rapporten die er wel waren maar die de commissie niet of te laat in handen had gekregen? In de faculteit haalt men de schouders op. Men had de commissie niet op willen zadelen met een stapel papier en daarom naast de zelfstudie een lijst van stukken opgesteld die op aanvraag beschikbaar waren. Een aantal daarvan was inderdaad opgestuurd, maar kennelijk ergens in het ongerede geraakt. Misschien kon de secretaris van de commissie nog eens ergens op of onder zijn bureau kijken.

BELANGRIJKE MEDEDELING VOOR (EX-) STUDENTEN DIE IN 1990 EEN BEURS VOOR UITWONENDEN HEBBEN (GEHAD)

De Informatiseringsbank houdt deze maand een grootscheepse controle onder (ex-)studenten die in de maanden januari tot en met oktober 1990 ten minste één maand een zogenaamde "uitwonenden toelage" hebben ontvangen.

Daartoe is naar het correspondentieadres van deze (ex-)studenten een controleformulier gezonden.

HEBT U GEEN FORMULIER ONTVANGEN?

Als u nog geen formulier hebt ontvangen, dan is het van het grootste belang dat u zelf actie onderneemt.

Haal het controleformulier bij een Steunpunt Studiefinanciering en stuur het vóór 31 oktober aanstaande ingevuld en ondertekend naar de Informatiseringsbank. Met het formulier wordt gecontroleerd of de toelage terecht is uitgekeerd.

Het is dus belangrijk dat u het formulier invult en tijdig retourneert. Anders moeten wij aannemen dat u voor de maanden januari tot en met

oktober 1990 niet kunt aantonen dat u de uitwonenden toelage terecht hebt ontvangen.

TERUGVORDERING OF BIJSTELLING VAN DE TOELAGE.

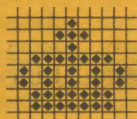
Als uw gegevens niet kloppen, of wanneer u het formulier niet tijdig retourneert, zal uw beurs met terugwerkende kracht worden bijgesteld tot de hoogte van een beurs voor thuiswonenden. De te veel uitbetaalde beurs zal vanaf januari 1990 worden teruggevorderd.

GEEN HERINNERING.

De Informatiseringsbank stuurt (ex-)studenten over deze controle géén herinnering. Dus als u nog geen formulier hebt ontvangen, moet u nu actie ondernemen.

MINISTERIE VAN ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN

INFORMATISERINGSBANK

Bouillonstraat 12
6211 LH Maastricht
tel. 043-887015
fax 043-257312

ACADEMISCHE
BOEKHANDEL
MAASTRICHT

Geopend:
ma. t/m vr.
9.00-18.00

za.
10.00-17.00

De Academische Boekhandel Maastricht is speciaal afgestemd op de wensen van academici. Naast de verplichte en aanbevolen titels voor studenten in de disciplines Rechten, Economie, Geneeskunde en Gezondheidwetenschappen, is er een uitgebreide voorraad recent verschenen vakliteratuur op deze gebieden.

Autorijschool Dorssers

doet het met garantie

Jawel, indien u de eerste keer niet slaagt voor het rijexamen, betaalt u de tweede keer niets. Door het houden van proefexamens wordt u optimaal voorbereid op uw examen.

U betaalt slechts fl.35,- per rijles in VW Golf. Tevens het adres voor uw privé theorieopleiding. Bel voor informatie 04490-77738 of 06-52981362

GRIEKSE EETHUIS

nellas

DE BETERE GRIEKSE
SPECIALITEITEN

Menu's vanaf:
f 9,50 tot f 24,50

Gefrituurde visjes

Gegrilde makreel en forel

Geopend 17-22 uur
Dinsdags gesloten

Alex. Battalaan 61
Maastricht. Tel. 043-215358

Bulleti
Kopij w
Vakgr
voor v
Vakgr
53, tel
Vakgr
tel. 88
Vakgr
14, tel
Vakgr
88704
Stude
Lencul
Institu
Berich
H.Verr
uur.
Exten
Inforr

De visi
van h.
compl
zij boe
Econo
is als
kunne
De coi
mering
Weter
render
overtri
bevon
Tenslo
aan d
drijfsle
aspirat

Op 5
in Ma
de bije
over ju
nemer
tatief
Duitse
herstel

De Stic
tot bij
bijzonc
TAO-p
Produ

Binnen
een m
over fo
korte t
analyse
vierdej

Inform.
Rector:

12-10
Ts53, 1
19-10
Krusen
23-10
schapp
nark, B
25-10
16 uur
26-10
tionaal
zaal
Mw.N.
29-10
derzoe
887391
31-10
in de t
01-11
uur

Bulletin

Bulletin wordt voor een deel verzorgd door de dienst Voorlichting.

Kopij voor Bulletin moet via contactpersonen worden ingeleverd:
Vakgr./comm. FdAW: P. Galestin, Fac.Bur., Bredestraat 24, tel. 887487, voor woe. 12.00 uur.

Vakgr./comm./studiever. FdEW: B. Staveaux, Fac.Bur., Tongersestraat 53, tel. 888271, voor do. 12.00 uur.

Vakgr./comm./studiever. FdG: R. le Doux, Fac. Bur., Dr.v. Kleefstraat 25, tel. 888643, voor woe. 12.00 uur.

Vakgr./comm./studiever. FdGW: D. Verheyen, Fac. Bur., Lenculenstraat 14, tel. 887253, voor woe. 12.00 uur.

Vakgr./comm./studiever. FdR: M. de Heer, Fac. Bur., Zwingelput 4, tel. 887041, voor woe. 13.30 uur.

Studenten(sport)ver./Studentenpastoraten: N. Plompen, Stud.zaken, Lenculenstraat 26, tel. 887354, voor woe. 16.00 uur.

Instituten behorend bij een faculteit: bij de facultaire contactpersoon. Berichten voor onderdeel 'Universiteit Algemeen' inleveren bij H. Vermeer, Voorlichting, Bouillonstraat 3, tel. 887172, voor vrij. 12.00 uur.

Externe berichten worden alleen opgenomen als er plaats is. Informatie: H. Vermeer, Voorlichting, tel. 887172.

UNIVERSITEIT ALGEMEEN

Conclusies visitatie-commissie FdEW

De visitatie-commissie heeft vrijdagmiddag de resultaten bekend gemaakt van haar onderzoek bij de Economische Faculteit. In haar conclusie complimenteert de commissie de faculteit met het onderwijssysteem, dat zij boeiend noemt, en heeft zij lof voor de inzet van de medewerkers van Economie. Verder is zij van mening dat het nationale belang erbij gediend is als de Maastrichtse methode van Probleemgestuurd Onderwijs zou kunnen uitgroeien tot een efficiënt landelijk onderwijssysteem.

De commissie heeft ook bijzonder veel interesse voor de herprogrammering van het onderwijs, waaraan binnen de Faculteit der Economische Wetenschappen al enige tijd gewerkt wordt. Zij hoopt dat het studierendement daardoor zal stijgen en daarmee het landelijk gemiddelde overtreffen. De kwaliteit van de afgestudeerden wordt nu al hoog bevonden.

Tenslotte heeft de commissie bij haar onderzoek aandacht geschonken aan de externe contacten van de RL. De samenwerking met het bedrijfsleven verloopt vlot en de RL slaagt er ook in haar internationale aspiraties waar te maken.

Nederlands- Duitse juristenconferentie

Op 5 oktober, 2 dagen na de historische eenmaking van Duitsland, vond in Maastricht de 42ste Nederlands-Duitse Juristenconferentie plaats. Op de bijeenkomst wisselden Nederlandse en Duitse juristen van gedachten over juridische thema's die in beide landen actueel zijn. Aan de conferentie namen diverse prominente Nederlandse en Duitse juristen deel. Het initiatief tot de eerste bijeenkomst werd vlak na de Tweede Wereldoorlog van Duitse zijde genomen Om de relaties tussen de beide landen te helpen herstellen.

Benoeming dr. L.U. de Sitter

De Stichting Wetenschapsbeoefening RL heeft dr. L.U. de Sitter benoemd tot bijzonder hoogleraar in de Economische Wetenschappen, in het bijzonder in de Sociotechniek. Daarnaast blijft hij meewerken aan het FAO-programma van het MERIT. Hij is er betrokken bij de lijnen Integrale Productievernieuwing en Management van Innovatie.

Oproep

Binnen de Lucas-Stichting voor Revalidatie te Hoensbroek is sinds 1988 een meldingscommissie werkzaam, die zich bezighoudt met meldingen over fouten, ongevallen en near-accidents wat betreft revalidanten. Op korte termijn wordt een stageaire gezocht voor het vervaardigen van een analyse en rapportage mbt alle geregistreerde meldingen. Bij voorkeur een vierdejaars student Gezondheidswetenschappen die de vraagstelling ikhv

de doctoraalstage kan uitwerken. Info: Mw.P. van Heel, Lucas-Stichting voor Revalidatie, Zandbergsweg 111, 6432 CC Hoensbroek, tel. 045-239452.

Sluitedatum subsidieverzoeken RL/SWOL-Universiteitsfonds

Voor het indienen van een subsidieverzoek aan het RL/SWOL-Universiteitsfonds geldt als eerstvolgende sluitingsdatum:
De tijdig en volledig ingediende verzoeken zullen aan de orde komen in de bijeenkomst van de Commissie van Bestedingen op Aanvraagformulieren kunnen worden verkregen via het secretariaat van de dienst Algemene en Juridische Zaken van de RL; tel.: 043-887516. De verzoeken kunnen worden gericht aan: RL/SWOL-Universiteitsfonds t.a.v. Leny Franken, dienst AJZ, Postbus 616, 6200 MD Maastricht.

BUREAU BUITENLAND

American Studies Fellowship Program

De American Council of Learned Societies (ACLS) heeft een competitie aangekondigd voor fellowships, beschikbaar voor Nederlandse wetenschappers om geavanceerd onderzoek te doen in de Verenigde Staten. Het gaat om onderzoek op het terrein van de Amerikaanse geschiedenis, cultuur of maatschappij waarin men al enige specialisatie heeft. Geïnteresseerden moeten ten tijde van de aanvraag niet ouder zijn dan 45 jaar en op universiteitsniveau les geven. Aanvragen moeten voor 1 december 1990 bij de ACLS binnen zijn. Informatie: Bureau Buitenland, Ina Engelen.

British Council fellowships

Voor het academisch jaar 1991/92 stellen de British Council en de Foreign & Commonwealth Office beurzen beschikbaar voor post-doctorale / post-HBO studie en postdoctoraal onderzoek in het Verenigd Koninkrijk. Aanvragen van zowel studenten die voor september 1991 afstuderen, als van reeds afgestudeerden, aio's en stafleden zijn van harte welkom. Aanvraagformulieren dienen op 23 november 1990 door de British Council ontvangen te zijn. Informatie en aanvraagformulieren: Ina Engelen.

Ontmoetingsdagen Aken Luik Maastricht

Op donderdag 15 en vrijdag 16 november vinden te Luik de jaarlijkse ontmoetingsdagen van de universiteiten van Aken, Luik en Maastricht plaats. Op donderdag 15 november vindt er een sportieve ontmoeting plaats tussen de drie universiteiten. De RL stuurt meerdere teams in diverse takken van sport. Informatie en opgave: Bureau Lichamelijke Vorming en Sport RL, tel. 887135.

Diezelfde avond geeft het Akense studentenkoor en orkest tezamen met een aantal Hongaarse solisten een concert in de zaal van het Luiks conservatorium. Uitgevoerd wordt 'Die Schöpfung' van Haydn. Aanvang 20.00 uur. Aankondigingen volgen nog.

Op vrijdag 16 november vindt er een symposium plaats over kennis-transfer en de samenwerking tussen de drie ALMA-universiteiten met het bedrijfsleven in de Euregio. Informatie: René Vleugels, WTS, tel. 887122.

Openingstijden

Vanaf 15 september 1990 wordt het spreekuur voor studenten van Bureau Buitenland gehouden op woensdag- en vrijdagochtend van 09.00 - 11.30 uur in de Studie-infotheek van Studentenzaken, Oud-Gouvernement, ingang Lenculenstraat, kamernr. 0311.

STUDENT EN ZAKEN

Studentendecanen

Open spreekuur: di.+ do. 14.00-16.00 u., wo. 17.00-19.00 u. Bou3, k. 0310B. Tel.spreekuur ma. t/m vr. 13.30-14.00 u., Tel. 887354. Openingstijden secretariaat ma. t/m vr. 13.30-16.00 u., Tel. 887354 (ook voor afspraken).

AGENDA

Informatie over promoties en inaugurele redes:
Rectoraat, 887210/887096

12-10 Inauguratie prof.dr.J.D.P.Kasper. Aula, Ts53, 16 uur

19-10 Inauguratie prof.dr.A.Nieuwenhuijzen Kruseman. Aula, Ts53, 16 uur

23-10 t/m 25-10 Cursus Verplegingswetenschappelijk onderzoek en cardiologie. Hartenark, Bilthoven. Info: PHO FdGW 887396

25-10 Promotie Ir.P.Bovendeerd. Aula, Ts53, 16 uur

26-10 Coornhert symposium Gelijkheid in nationaal en internationaal perspectief. Collegezaal Zwi4, 14017 uur. Info/aanm.: Mw.N.Litjens, 887231

29-10 t/m 01-11 Cursus epidemiologisch onderzoek. Rolduc, Kerkrade. Info: PHO FdGW 887396

31-10 Besloten werkconferentie Professionals in de thuiszorg. Info: PHO FdGW: 887396

01-11 Promotie Mw.E.Steyger. Aula, Ts53, 16 uur

08-11 Congres over Lokale gezondheidsinitiatieven. Organisatie Vakgroep GVO ism diverse anderen. Info: GVO 887334

15-11 t/m 16-11 Cursus Leidinggeven in professionele organisaties. Info: PHO FdGW: 887396

15 t/m 17-11 Int.Conference on Access Surgery. Mecc, Maastricht. Info: Heelkunde, AZM, 866666

15-11 Inauguratie prof.dr. J.L.H.Evers. Aula, Ts53, 16 uur

16-11 Inauguratie prof.mr.A.Geers. Aula, Ts53, 16 uur

16-11 Symposium over kennis-transfer en de samenwerking tussen de universiteiten Aken/Luik/Maastricht en het bedrijfsleven in de Euregio. Info: R.Vleugels, EIB WTS 887122

22-11 Promotie C.Ruissen. Aula, Ts53, 14 uur

22-11 Promotie P.Höppener. Aula, Ts53, 16 uur

23-11 Inauguratie prof.dr.S. de Lange. Aula, Ts53, 16 uur

29-11 Lustrumcongres FdGW. Uitreiking Ca-

tharina Pijls Prijs. MECC, 9-16.30 uur. Info: A.Simon, 887254

30-11 Inauguratie mw.prof.dr.H.Huijjer-Abu Saad. Aula, Ts53, 16 uur

06-12 Promotie mw.C.Verkeste. Aula, Ts53, 14 uur

06-12 Promotie P.Boekkooi. Aula, Ts53, 16 uur

07-12 Promotie H. van Huiseling. Aula, Ts53, 14 uur

07-12 Promotie G.Muijsers. Aula, Ts53, 16 uur

13-12 Promotie R. van Gelooven. Aula, Ts53, 16 uur

14-12 Promotie R.Huijsman. Aula, Ts53, 14 uur

14-12 Promotie Mw.L. van de Goor. Aula, Ts53, 16 uur

24-12 Verplichte ADV-dag RL gesloten

25-12 Eerste kerstdag RL gesloten

26-12 Tweede kerstdag RL gesloten

27-12 Verplichte ADV-dag RL gesloten

28-12 Verplichte ADV-dag RL gesloten

31-12 Verplichte ADV-dag RL gesloten

Studie-infotheek voor wie?

De studie-infotheek is bestemd voor leerlingen Havo en VWO, die zich willen oriënteren op een studie in het hoger onderwijs. Voor studenten HBO en WO, die op zoek zijn naar een andere studie. Voor studenten die keuzeblokken willen volgen. Voor studenten die na het HBO willen doorstromen naar het WO of andersom. Voor studenten HBO of WO die zich aan het eind van hun studie oriënteren op postacademisch of post-HBO-onderwijs, een tweede fase studie, een AIO-schap of de arbeidsmarkt. Voor buitenlanders die in Nederland willen studeren. Voor hen die informatie zoeken op het gebied van aanmelding en plaatsing, harmonisatiewet, auditorenregeling, militaire zaken, verzekeringen, handicap etc. Voor medewerkers! Openingstijden: ma. di. en do. 14.00-16.30 u en wo. 16.00-19.00 u en vr. 09.00-12.00 u, Len.26, kamer 0311, Tel. 887351.

Steunpunt Studiefinanciering

Openingstijden telefoon en balie: ma. t/m vr. 09.00-12.00 u. en 14.00-16.00 u. Len.26, Tel. 06 - 3212151

Centrale Studentenadministratie

Openingstijden telefoon en balie: ma. 14.00-16.00 u., di., wo. en do. 10.00-12.00 u. en 14.00-16.00 u., vr. 09.00-12.00 u. Len.26, Tel. 887979.

NSEM

Het spreekuur rechtspositie is voor studenten die vragen hebben over of problemen hebben met: de harmonisatiewet; studiefinanciering; auditorenfonds; examenreglement; etc. Tevens verkoop poenboek, de gids over studiefinanciering. Elke di. wo. en do. tussen 11.30 en 13.30 u., NSEM-kamer, Len. 26. Tel. 887142.

AEGEE

12 okt. Uiterste inschrijfdatum "Moot Court"; een pleitwedstrijd voor rechten studenten-teams (in Frans & Engels) bestaande uit een schriftelijk onderdeel, daarna halve finales (mondeling pleidooi) in Thessaloniki en in Den Haag voor het Internationale Hof van Justitie en wel op 14 en 15 maart 1991. Het beste team en de beste pleiters winnen stageplaatsen bij de Europese Commissie en bij Europese advocatenkantoren.

17-21 okt. The European Winemarket Mainz.

17, 24 en 31 okt. 19.30 uur: Lezingencyclus "Economische kansen in Oost-Europa": Zw. 4 pr. 3.

25-27 okt. Excursie naar Straatsburg met o.a. bezoek aan Europees Parlement en Europees Hof.

Elke eerste dinsdag van de maand: Social Evening Tafelstraat 13 (ontmoeting met buitenlandse studenten). Elke dinsdag: ledenborrel in de kroeg.

Info, inschrijving (Ook voor Team '90-ontmoeting in Milaan tussen multinationale ondernemingen en studenten 4-6 dec.) K. 2.033, Zw.4, dagelijks van 11.30-12.30 u. Tel. 887071 of 254723 (Marc).

Agenda SIB-Maastricht

19 okt. Congres aan de Techn. Univ. Delft. Thema: Verbinding met de toekomst: Telecommunicatie en economische ontwikkelingen in India".

22 okt. Conferentie in Valkenburg "Europe in the 1990's: Military stability and Political Change".

27 okt. Symposium in Amsteden, thema: "Technologie en ontwikkeling in wereldperspectief". Het nut van technologie en de uitwerking daarvan op de mensheid wordt onder de loep genomen.

okt.+nov. SIB Twente organiseert i.s.m. met Studium Generale een lezingenserie over Oost-Europa. Onderwerpen zijn o.a.: de rol van de televisie in de perestroika, Staat en Godsdienst en een Forumdebat over de toekomst van Europa.

Info: SIB Maastricht. Tel. 253495 (M. Sweers) of Tel. 254309 (W. v.d. Werf), of schrift. via postbus 616, 6200 MD Maastricht.

Tafelstraat 13

Van 14-21 oktober 1990 is Tafelstraat 13 gesloten.

STUDIUM GENERALE

Symmetrie in de waarneming

Do. 11 okt. a.s. vervolgt het Studium Generale het programma over symmetrie met een lezing van Jaap van Heerden over symmetrie in de waarneming (Collegezaal Nieuwenhof, 20.00 uur).

Vanuit psychologisch oogpunt is er bij de mens een verlangen naar evenwicht, naar symmetrie te constateren. Jaap van Heerden, medewerker van de NRC en verbonden aan de Universiteit van Amsterdam, gaat in op de functie van symmetrie in de waarneming, in de beoordeling van situaties en in de wijze waarop mensen handelen. Onder meer wordt er gesproken over de beleving van links en rechts en het kiezen van harmonie boven wanorde. Daarnaast behandelt hij de vraag in hoeverre de eis van symmetrie een rol speelt bij de ontwikkeling van wetenschappelijke kennis.

Do. 25 okt. a.s. vindt de derde lezing in deze cyclus plaats. Jeroen Stumpel spreekt dan over symmetrie in de beeldende kunsten.

voor informatie over het Studium Generale programma: zie de folder of bel: Tel.887541.

LV&S

Paardrijden-cursus

Wo. 9 jan. '91 start de cursus paardrijden bij manege Sint Michael in Heugem. Dag/tijd: wo. 18.30-20.00 u. Kosten: f 100,-, sportkaart verplicht. Inschrijven bij buro LV&S.

Tennis indoor cursussen

Ma. 14 en wo. 16 jan. '91 starten wederom 6 cursussen voor beginners

Bulletin

en gevorderden. Tijden: 17.00-20.00 u. Ieder uur speelt een ander niveau in De Dousberg. Kosten: f 65,-, sportkaart verplicht. Informatie bij buro LV&S.

Volksdans cursus

7 jan. '91 start de cursus volksdans internationaal. Deze cursus is bedoeld voor iedereen die van dansen houdt. Enige ervaring met dansen is gewenst. Ook mannen mogen en kunnen meedoen. Dag/tijd: ma. 18.45-20.00 u. in sporthal Randwijck. Kursusduur: 10 lessen van 75 minuten. Kosten: f 40,-, sportkaart verplicht. Inschrijven bij buro LV&S.

Winnaars Int. Badmintoncompetitie

HE. 1. Weander Houben; 2. Edgar Pepping.
DE. 1. Riëtte Platen; 2. Jacintha Ronden.
GD. 1. Marian Geomini/Neander Houben;
2. Marianne v.d. Putten/ Patrick Jansen.
HD. 1. Maurice Damoiseaux/Ger Slangen;
2. Joop Timmermans/ Fred v.d. Heijden.
DD. 1. Marian Geomini/Marianne v.d. Putten;
2. Belinda v. Wijlick/Caroline Lamers.

Activiteitenkalender Lagakari

20-21 okt. N.S.K. Zeilen Individueel in Balk
26, 27, 28 okt. Fanatenweekend in Heeg

GENEESKUNDE

Aan alle 3e en 4e jaars medische studenten

Zoals in de keuzeonderwijsklapper beschreven bestaat de gelegenheid in het 3e en 4e jaar 3 weken lang aan de OBDUCTIESTAGE deel te nemen. Het doel is kennis uit te breiden van topografische anatomie, ziektegeschiedenis en de doodsoorzaak van een patient te evalueren aan de hand van orgaanveranderingen zoals die bij de obductie worden waargenomen. Er worden groepjes van 6 studenten samengesteld zodat ruimschoots gelegenheid bestaat klinisch verloop en obductiegegevens te bespreken. Op vrijdagochtend, om 08.30 uur, worden alle obducties van de afgelopen week nabesproken in aanwezigheid van de medische staf van de vakgroep pathologie. De deelnemende studenten worden uitgenodigd ook hier aan de discussie deel te nemen. 2 tot 3 weken later volgt een bijeenkomst op de afdeling Pathologie op woensdagmiddag van 17-18 uur. De casus worden dan nabesproken, mede aan de hand van microscopische preparaten. Met alle gegevens bij elkaar kan het obductieverslag ("epicrisis") geschreven worden, dat ingeleverd wordt bij de stagecoördinator voor beoordeling. Resultaten van beoordeling worden opgenomen in het studiearchief.

Meer praktische informatie wordt verschaft op een bijeenkomst voor aanvang van de stage, waarbij ook uitleg wordt gegeven over achtergronden en methoden die bij de obductie gebruikt worden. Voor informatie: R. Visser, patholoog-anatoom, AZM, tel. 043-862157. Voor aanmelding: Marianne Rikers, secr.Pathologie, BMC, tel. 043-888578.

Keuzeblok Medische Informatica.

In de periode van 22 oktober t/m 30 november wordt een Keuzeblok Medische Informatica van 6 weken aangeboden voor studenten Geneeskunde. In dit keuzeblok komt aan de orde: Overzicht medische toepassingen van computers. Basiskennis en -vaardigheden m.b.t. opbouw computer, programmatuur, operating system (MSDOS), filesystemen en tekstverwerking (Wordperfect). Achtergronden en toepassingen van Databases in de geneeskunde, het relationele gegevensmodel, vierde generatie talen, dBase III Plus. Huisarts Informatie- en Onderzoekssystemen, functionaliteit, Decision Support Systems, onderzoeksaspecten, vergelijken systemen, evaluatie en keuzebepaling. Diagnostiek en Besliskunde, diagnostische testen, utiliteiten, kosten/baten-analyse, besluitvormingsondersteuning. Inlichtingen en aanmelden bij het secretariaat Medische Informatica, tel. 043-888398.

Spreekuur Bureau Internationale Betrekkingen FdG:

zal in de periode 1 oktober t/m 9 november worden waargenomen door mw. G. van der Schoot. Dagen/tijden: dinsdag, donderdag en vrijdag 10.00 en 12.00 uur. Na 9 november zal het spreekuur op dinsdag, donderdag en vrijdag van 11.30-12.30 uur zijn (LET OP: tijden gewijzigd). Met onze excuses voor het ongemak dat dit eventueel bij jullie veroorzaakt!

GEZONDHEIDSWETENSCHAPPEN

Keuzeblok

In blokperiode 3 wordt in het ziekenhuis keuzeblok Informatievoorziening gegeven (min. 10 pers., max. 30 pers.). Inhoud: structuur van ziekenhuis informatiesystemen, afd.systemen, patient- versus organisatie-gerichte opzet, databases, datamodellen, privacy, rol ZIS bij med. en verpl. handelen. Opzet: onderw.groepen, colleges en opdrachten. I.s.m. met AZM. Info: H.Tange (888418), S.Groothuis (888415), bgg.888398.

Stageplaats

Verpleeghuis "Den Ooiman" in Doetinchem heeft per direct een **stageplaats** beschikbaar. Inhoud is de opzet van een meerjareninvesteringplan. Een tweede **stageplaats** is beschikbaar bij de Nederlandse Vereniging voor Beschermde woonvormen te Utrecht. Dit in het kader van een project informatiemodel-Regionale instelling beschermde woonvormen (RIBW).

Stageplaatsen GGK

In november start er weer een Spinnenfobieproject. Voor twee GGK studenten bestaat de mogelijkheid een onderzoeksstage bij dit project te lopen (okt -dec).

Stage 1: Het uitvoeren van exposure-behandelingen bij spinfobici en participatie in onderzoek naar de relatie tussen angst, pijn en aandacht. Stage 2: Het uitvoeren van exposure-behandelingen bij spinfobici. Verder kan gekozen worden uit onderzoek naar het behandelingseffect, of onderzoek naar psychofysiologische of cognitieve aspecten van angst.

Als je voor één van deze plaatsen belangstelling hebt én je bent niet bang voor spinnen, bel dan voor nadere informatie en/of aanmelding naar één van de onderstaande personen:
Arnoud Arntz, tel. 888177/152, Harald Merckelbach, tel. 888171/157, Peter de Jong, tel. 888171/157, Idith Lavy, tel. 888175/157.

Studentvoorlichting Statistiek

Wegens ziekte zal er voorlopig op vrijdagmiddag geen studentvoorlichter bij de terminalruimte aanwezig zijn.

Agora zoekt ....

AGORA zoekt enthousiaste leden voor de PR-, en de Activiteiten commissies. Aanmelden op dinsdagavond om 19.30 u. in de AGORA kamer (Kap2, K1.015), of bel voor info: Rob de Bie, 649294, voorzitter.

Agora agenda

wo. 17 okt: algemene ledenvergadering, Ts53, K1.090, aanvang 19.00 u.

wo. 17 okt: feest in d'n Himmel t.g.v. opening nieuw AGORA verenigingsjaar; aanvang 22.00 uur, entree leden gratis, niet-leden f1.-

ma. 22 okt: Start van Reanimatie-cursus: inschrijven spreekuur.

do. 25 okt: propaedeuseborrel in 't Knijpke van 15.00 tot 17.00 u.

vr. 2 nov: rondleiding nieuwe ziekenhuis, inschrijven AGORA kamer (spreekuur).

3 en 4 nov: ledenweekend.

wo. 16 jan: Excursie Anatomisch museum Nijmegen.

Agora boekenreductie

Er liggen nog diverse bestelde boeken te wachten op hun nieuwe (eerstejaars) eigenaars. Haal ze af op de Agora-kamer.

Voortgangstoets GW 19 oktober 1990

Vrijdag 19 oktober a.s. zal wederom de voortgangstoets Gezondheidswetenschappen worden afgenomen. Plaats: MECC te Maastricht. Tijd: 13.30-17.30 uur.

NSEM

NSEM studentaansleden hebben de mening nodig van hun achterban en willen daarom een overlegorgaan starten. De punten die besproken worden in de raadsvergadering en die de studenten aangaan, kunnen daar voorbesproken worden. Ben je geïnteresseerd in de facultaire politiek van gezondheidswetenschappen kom dan maandag 22/10 om 16.30 uur naar Ts 53, kamer 1014. Info: Natascha tel. 250968 of Lieke, tel. 215998.

ECONOMIE

Inschrijfplicht toetsen

De in het examenreglement 1990/1991 opgenomen inschrijfplicht voor toetsen waarvoor geen aanwezigheidsplicht bestaat (art. 16, lid 1 Regels en Richtlijnen) zal gaan gelden voor alle toetsen die vanaf 1.11.1990 worden afgenomen. De studenten dienen zich via inschrijfformulieren voor de toetsen in te schrijven. Deze formulieren zijn verkrijgbaar aan de balie van Bureau Onderwijs. VCE/BO FDEW

Marketing en Marktonderzoek

Voor blok 3.3/4.3: **Direct Marketing** (1/3-stroom, vakcode: 856) geldt als verplichte literatuur: Roberts, M.L., Berger, P.D., Direct Marketing Management, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, 1989. Dit boek is verkrijgbaar via het reductiebureau. Tot zes weken voor aanvang van het blok kan hiervoor ingeschreven worden.

Masterclass Organisatie

Kandidaten voor de Masterclass Organisatie o.l.v. Prof. Dr. H. Schreuder kunnen zich o.v.v. studievoortgang en motivatie binnen 1 week nog schriftelijk opgeven bij het secretariaat Organisatie, mw. M. van Zutphen, k. 2.065, TS53. Voor meer informatie over de Masterclass: zie publicatiebord hal onder de kop "evenementen".

Tweedejaarscriptie

De eerste gelegenheid voor de tweedejaarscriptie is vastgesteld op 1.2.1991. Inschrijving dient te geschieden aan de onderwijsbalie FdEW, TS53, tussen 1.10 en 15.10.90. De onderwerpen zijn gekoppeld aan de blokken 2.1 t/m 2.3. Per onderwerp is vooraf een max. aantal inschrijvingen van 50 vastgesteld. Bij de inschrijving kunnen studenten zonnig naar andere onderwerpen uitwijken. Honorering van de voorkeuren gebeurt naar volgorde van inschrijving. Uiterlijk 1.11.90 krijgt elke ingeschreven student een 1e beoordelaar (= tevens begeleider) toegewezen. Tevens wordt vooraf een tweede beoordelaar aangewezen die mede-beoordeelt, wanneer het cijfer aanvankelijk tussen 45 en 64 is vastgesteld. Zoals gezegd is de uiterste inleverdatum voor deze eerste gelegenheid 1.2.1991. Van deze datum zal niet worden afgeweken! Voor verdere informatie: zie blz. 304-306 van de studiegids FdEW '90/'91. (Dr. J.G.A. van Mierlo, coördinator tweedejaarscripties FdEW)

Aiesec

Alle studenten kunnen deelnemen aan de Bedrijven Informatie Dag op 24.10. Schrijf in via het Aiesec-standje of Aiesec-kantoor (TS53, k. 0.068). Prijs f.7,50 (incl. bedrijveninformatieboek, lunch en borrel).

RECHTSGELEERDHEID

Examenreglementen

M.i.v. heden zijn de Regels en Richtlijnen voor dag- en avondopleiding 1990/1991 verkrijgbaar aan de balie

Propedeusebuluitreiking dagopleiding

Op 31 oktober 10.00 uur wordt de propedeusebul uitgereikt aan alle geslaagden (zie publicatiebord propedeuse) in de aula van het Jezuiten-klooster. Studenten die hun bul niet af komen halen worden verzocht dit door te geven aan de balie van buro onderwijs

Propedeusebuluitreiking avondopleiding

Vr 26 oktober 19.45 uur wordt de propedeusebul uitgereikt aan alle geslaagden. Nadere informatie volgt schriftelijk

Coornhert-symposium

In het kader van de landelijke herdenking van de 400ste sterfdag van Dirck Volkertszoon Coornhert zal te Maastricht op 26 oktober 1990 een middag-symposium plaatsvinden dat zal zijn gewijd aan een van de centrale thema's in het werk van Coornhert, te weten het gelijkheidsbeginsel.

Programma:

14.00 uur Opening door prof. mr. M.J. Cohen

14.10 uur mr. A.W. Heringa, Gelijkheid in wet en praktijk

15.00 uur mr. R.E. de Winter, Gelijkheid en vrijheid van godsdienst

16.00 uur prof. mr. C. Flinterman, Gelijkheid en minderheden in internationaal perspectief

17.00 uur sluiting door prof. mr. M.J. Cohen

Na elke voordracht zal er ruime gelegenheid zijn voor discussie. Ook studenten zijn van harte welkom.

Plaats: Kollegezaal Nieuwenhof (toegang gratis)

Aanmelding bij Nettie Litjens, tel. 887231

Politieke filosofie

Studenten die voor het blok politieke filosofie (4.4) gekozen hadden, worden verzocht contact op te nemen met N. Roos (tel. 887067)

Rechtsgeschiedenis deeltijd

maandag 15 oktober 18.30 uur praktikum b Nieuwenhof zal prof. J. Spruit een ondersteunend college over de hoofdlijnen van de leerstof geven. N.b. het bijwonen van dit college heeft slechts zin indien daaraan voorafgaand het leerboek (Het Enchiridium) tenminste eenmaal is doorgelezen (althans de relevante par.).

Blok 2.1

Woe 17 okt. 13.00 uur Kollegezaal N kollege Sociale Wetenschappen

Woe 17 okt. 15.00 uur Kollegezaal N kollege Publiekrecht

Blok 3.1

Woe 17 okt. responsiecollege Arbeid tijd en plaats staan vermeld op de weekagenda

Kontaktpersonenoverleg jaar 3 deeltijdopleiding

Do 18 okt 18.30 uur prak 4 N kontaktpersonenoverleg jaar 3 deeltijd en niet zoals op het rooster vermeld op 23 oktober

Bloktoetsen 22 oktober

Indeling:

jaar 1 dagopleiding (Inleiding)

09.00 uur Sporthal Geusselt, Olympiaweg 81, Maastricht

jaar 2 dagopleiding (Rechtshandhaving)

13.00 uur Sporthal Geusselt, Olympiaweg 81, Maastricht

jaar 3 dagopleiding (arbeid) + jaar 2 fiscaal recht

09.00 uur Sporthal Keer, ptr. Kusterweg 4, Cadier en Keer

Keuzeblokken 13.00 uur sporthal Keer, ptr. Kusterweg 4 Cadier en Keer

U wilt een RIJBEWIJS

10 Theorielessen, computertoets, leerboek en examenaanvraag:
fl. 135,-

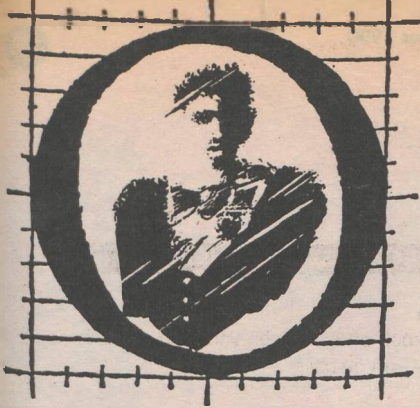
Praktijklessen in Volkswagen Golf kosten fl. 35,-

GARANTIE

Door ons stappenplan en het houden van proefexamens, wordt U optimaal voorbereid en vertrouwd gemaakt met uw rijexamen. Indien U voor het proefexamen slaagt, doch niet voor het eigenlijke examen, bieden wij U de mogelijkheid tot een gratis herexamen.

VERKEERSSCHOOL 'CHRISTOFFEL'

Gerckenshaag 33, 6228 EL, Maastricht. tel. 043-611315

Cultuur

Kameraad President

"Heeft dit boek nog wel zin?", werd de Vlaamse auteur Elizabeth Marain enkele weken geleden gevraagd, toen in Antwerpen haar nieuwste roman Kameraad President aan de pers werd voorgesteld. Het boek lijkt bij z'n verschijnen al een anachronisme. Het gaat over een volk (Roemenië) dat te lijden heeft onder een tiran (in het boek Constantin Luceafar) en zijn Vrouwje Leana. Het volk gaat langzaam ten onder aan de grote Leugenmachine die zij beiden in gang hebben gezet. Marain, die het boek vlak voor de omwenteling in Roemenië voltooide, zag de werkelijkheid haar verhaal inhalen.

Afgelopen zondag was Elizabeth Marain te gast in boekhandel Arcadia, op het Vrijthof. In een gesprek met de dichteres Emma Crebolder benadrukte ze -uiteraard- dat Kameraad President weldegelijk "zin" heeft. Het is immers geen politiek pamflet, maar fictie, het verhaal van deze onderdrukking als model voor een universeel verhaal over onderdrukking. Het boek krijgt dankzij de omwenteling zelfs een bijzondere lading. Waar Marain bijvoorbeeld beschrijft hoe werknemers als beesten op tafels liggen om gecontroleerd te worden op zwangerschap, of hoe hele dorpen op het platteland gesloopt worden, lijkt dit volkomen absurd, een Orwelliaans visioen. De wetenschap dat hier de realiteit wordt weergegeven, maakt lezing des te beklemmender.

Leidraad in Kameraad President is de zoektocht van de westerse journaliste Lisa (Marain's alter ego) naar de dissidente Duna Dunaï, gebaseerd op de Roemeense dissidente Doina Cornea.

Marain is vóór de omwenteling twee keer naar Roemenië geweest om Cornea te ontmoeten. "Die bezoeken waren getint door het clandestien rondreizen, een flirt met het gevaar. Ik moest voortdurend leugens gebruiken om achter de waarheid te komen, terwijl die leugens in het boek juist geassocieerd worden met alle onsympathieke personages. Na de omwenteling kwam alles wat ik met zo veel moeite had achterhaald, plotseling als een waterval de kamer binnen. Dat was wel eens frustrerend."

De geplande ontmoetingen met Cornea mislukten, maar vreemd genoeg heeft Marain na de omwenteling niet de kans gegrepen om haar heldin eindelijk op te

Elisabeth Marain

zoeken. Ze ontmoeten elkaar pas voor het eerst tijdens de pers-presentatie van Kameraad President.

Marain: "Ik had van haar toch een min of meer fictief personage gemaakt, een martelares, iemand met een aureool. Ik was bang dat de confrontatie met de werkelijkheid me zou ontgoochelen, daarom heb ik dat moment zo lang mogelijk uitgesteld. Toen ik haar eenmaal ontmoette was dat heel ontroerend, ook omdat ik constateerde dat mijn intuïtie over haar juist was geweest. Ondanks mijn indirecte benadering -via verhalen van haar dochter, die in Frankrijk woont, en via de filter van haar geschriften- zat ik er toch niet zo ver naast. Ik had die vrouw goed gevat."

Uit het werk van Marain blijkt haar fascinatie met sterke vrouwenfiguren. Haar bekendste roman, Rosalie Niemand (1988), is het aangrijpende, waar gebeurde, verhaal van een vrouw, die als ongewenst kind in een psychiatrische inrichting beland, daar pas na haar vijftigste uit komt, en toch niet gebroken is.

Marain: "Ik ben gefascineerd door vrouwen die ogenschijnlijk heel kwetsbaar zijn, door maatschappelijke omstandigheden, opvoeding of de politieke druk, en die toch alle vreselijke dingen die met ze gebeurt weten te overwinnen. Cornea leefde in een land waar het hele klimaat angst uitstraalt. Ondanks voortdurende doodsbreiding en pesterijen, heeft ze de kracht om individu te blijven en het regime uit te

dagen. Dat vind ik fantastisch."

Elizabeth Marain kwam niet voor het eerst naar Maastricht. Haar debuutroman, Het tranenmeer (1979), werd destijds in de Servaasboekhandel gepresenteerd. Nu is op diezelfde plek dus Arcadia gevestigd, waar zondag voor de vijfde keer een Café Matinee werd georganiseerd: afwisselend met schrijvers, cabaret en/of zang. De locatie is niet erg geschikt voor het doel. De kelder, ingericht als bar, is te klein en bedompt om alle belangstellenden te herbergen. Daarom speelt het gebeuren zich af in de boekhandel zelf, waar tien bezoekers kunnen zitten, en de overige dertig à veertig staan of hangen tussen de boekenrekken. Marain kan boeiend vertellen, maar gedurende anderhalf uur luisteren, verplaatst de aandacht zich ongewild van de auteur naar pijnlijke voeten. Jan Datema, initiatiefnemer van het Café Matinee, erkent dat zijn literair-culturele podium verre van ideaal is. Hij wil het allemaal beter en groter, maar betwijfelt of Maastricht wel de juiste ambiance voor zijn plannen biedt: "Het is hier allemaal zo klein. Ik denk niet dat er voldoende publiek is om dit soort activiteiten rendabel te maken. Een enkele reis Antwerpen sluit ik op termijn niet uit."

Elizabeth Marain, Kameraad President, uitgeverij HouteKiet, Antwerpen-Baarn, 1990, f 32,50

Emely Nobis

Toernooi der Lage Landen: klassieke kwaliteit

Voor de achtendertigste maal wordt het 'Toernooi der Lage Landen' georganiseerd, een amateurtoneelwedstrijd voor Nederlandse en Vlaamse gezelschappen. Het vindt plaats in het Maaslandcentrum in Elsloo, gaat zaterdag 20 oktober van start en wordt 23 februari afgesloten met een prijsuitreiking. Zeven gezelschappen nemen aan het Toernooi deel. Als enige Limburgse groep treedt M'46 uit Maastricht op.

Zaterdag 1 december speelt M'46 'De fantast' van Herb Gardner. Twee oude mannen zitten op een bankje in het New Yorkse Central Park en filosoferen over oud zijn. Zij vinden dat oude mensen worden gediscrimineerd en buiten de maatschappij worden gezet. De een kruipt als reactie in zijn schulp, de ander lijkt strijdbaar, gevoed door de waan dat hij nog steeds een man van betekenis is. Bèr Veugen en Frans Keulen spelen de twee mannen, de Maastrichtse dramadocent Jos Jonkers regisseert de voorstelling. In maart ging 'De fantast' in première. De landelijke en regionale pers was enthousiast. Het publiek ook. In september heeft M'46 extra voorstellingen gespeeld vanwege de grote belangstelling voor Gardners stuk.

M'46 is een gerenommeerd Limburgs amateurgezelschap met een eigen theatertje in Maastricht, 't Pesthuys aan de Vijf Koppen. De groep speelt zowel klassieke en moderne stukken. Een groep jongeren binnen de vereniging houdt zich bezig met theaterexperimenten. Afgelopen zaterdag is de nieuwste productie, 'Pas op dat je een woord zegt', een komedie van Dimitri Frenkel Frank in première gegaan. De regie heeft Jef Piters. Deze productie is nog tot en met eind oktober ieder weekeinde te zien in het Pesthuys. Het Toernooi der Lage Landen staat bekend om zijn kwaliteit. De optredende groepen hebben meestal ervaren spelers, worden geleid door professionele regisseurs en kiezen graag 'klassieke' toneelstukken. Dat blijkt ook nu weer uit het programma: bestsellers als 'Wachten op Godot', 'De Olifantman', 'Het huis van Bernarda Alba' en Ibsens 'Spoken'. Iets minder bekend is 'Vuur in de sneeuw' van Sam Shepard. Ook 'Minetti' van Thomas Bernhard, dat onlangs in Maastricht werd geproduceerd door Het Vervolg, wordt gespeeld. Wie alle voorstellingen wil zien kan een abonnement kopen. Inlichtingen en reserveringen: telefoon 04490-71714, na 7 december 046-371714.

Lucia Geurts

Agenda

vrijdag 12 oktober

Julius Caesar, Maastrichtse Operette Vereniging, Stadsschouwburg, 20.00
Limburgs Symphonie Orkest, dirigent en solist: Jean-Bernard Pommier, Staargebouw, 20.00
Jazzoptredens, diverse café's binnenstad, 20.00
Beste maatjes, cabaretier Paul de Leeuw, Stadsschouwburg Heerlen, 20.00
René Schols, Jazz Trio, Theatercafé, 23.00

zaterdag 13 oktober

Jazz Maastricht, Streetparade, binnenstad, 14.00
Julius Caesar, Maastrichtse Operette Vereniging, Stadsschouwburg, 20.00
Pas op dat je geen woord zegt, Toneelgroep M'46, Theater 't Pesthuys, 20.00
Jazzoptredens, diverse café's binnenstad, 20.00
Huis van Hades, danseres Karin Ghen, Löss Theater, 20.30
John Hendriks, concert door gitarist/zanger, Theatercafé, 23.00

zondag 14 oktober

Julius Caesar, Maastrichtse Operette Vereniging, Stadsschouwburg, 20.00
Pas op dat je geen woord zegt, Toneelgroep M'46, Theater 't Pesthuys, 20.00
Jazzoptredens, diverse café's binnenstad, 20.00

dinsdag 16 oktober

Setb Gaaikema, Cabaretier, Stadsschouwburg, 20.00
De Reiziger, Rob de Nijs, Stadsschouwburg Heerlen, 20.00

woensdag 17 oktober

Lunchconcert, Eeva Koskinen en Henk Ekkel, Redoute-zaal Stadsschouwburg, 12.30
Flairck, muziekgroep, Stadsschouwburg, 20.00
Het Zuiden, drama, Het Zuidelijk Toneel, Stadsschouwburg Heerlen, 20.00

donderdag 18 oktober

Nu meteen en Alles meer!, Dans Compagnie Limburg, Stadsschouwburg, 20.00

Exposities

Junge komm bald wieder, Frans Koolen, Peter Vermeulen en Nicolas Dings, Perroen Aktuele Kunst, Vrijthof 29 (I), Maastricht, 17 okt. t/m 11 nov., wo t/m vr 13-18, za 13-17
John Karel en Fieke Wellers, Galerie Artisant, Grote Gracht 43, Maastricht, 13 okt. t/m 17 nov., di t/m za 13.30-17.30
Marie José Huismans, installaties, Ric Nillisen, sieraden objecten, Galerie Wolfs, Hoogbrugstraat 69, Maastricht, 14 okt. t/m 4 nov.
Felix Droese, William Wegman, Galerie Wanda Reiff, Rechtstraat 43, Maastricht, 15 sept. t/m 27 okt., di -za 11-17
Bram van Velde, lithografieën, Galerie FAH, Brusselsestraat 80, Maastricht, 14 sept. t/m 15 okt., vr t/m zo 13-17
Didier Vermetren, Bonnefontenmuseum, Dominikanerplein 5, Maastricht, 25 sept. t/m 10 febr., di t/m vr 10-17, za, zo en feestdagen 11-17
Oermensen in Nederland. Belvedere: leven in de oude steentijd, Bonnefontenmuseum, Dominikanerplein 5, Maastricht, 7 okt. t/m 20 jan., di t/m vr 10-17, za, zo en feestdagen 11-17
Luske, schilderijen en tekeningen, Simeria Bogaardenstraat 40B, Maastricht, 5 okt. t/m 10 nov. Di t/m za: 13.30-18
Ben Bonke, objecten, **Martin van Dijk**, schilderijen, etsen, Anny van den Besselaar, Tafelstraat 6a, Maastricht, 6 t/m 28 okt. Do t/m zo 13-17.30
Harrie Palmen, beelden e.a., La Dependance, O.L. Vrouweplein 24, Maastricht, do t/m zo 12-17.30

Film

Speelweek 12 okt. t/m 18 okt.

Filmbuis Lumière, Bogaardenstraat 40b

The runner, 20.00
Camille Claudel, 20.30
Nog niet bekend, 22.00

Cinema Palace, Wyckerbrugstr. 1

Ghost, vr 18.00 en 21.15. Za t/m do 14.15, 18.00 en 21.15
Pretty woman, dag. 18.30 en 21.30. Za en zo ook 14.30
Dick Tracy, vr 21.30. Za t/m do 14.30 en 21.30
Another 48 hours, dag. 18.30.

Mabi, Kleine Gracht 24A

Die Hard 2, dag. 14.30, 18.30 en 21.15
Days of Thunder, dag. 14.30, 18.45 en 21.30
Kracht, dag. 18.45
Wild at heart, dag. 21.15
Robo cop 2, dag. 14.30, 18.45 en 21.30

Babbelbox

In elk vak bestaat een kleine internationale elite van professionele congres-gangers. Die gasten scheuren de ganse wereld over om elkaar weer eens om de bals te vallen en 'Your work is fan-tas-tic!' te roepen.

Sinds ik in Amerika heb gestudeerd dreig ook ik in de klauwen van die vak-conferenciers te vallen. Op ondoorgroendelijke wijze is mijn naam terecht gekomen op allerlei postlijsten, faxterminals en electronic mail-bestanden. Het Walt Disney-gezegde 'It's a small world after all' gaat ook voor mij steeds rigoreuzer op; ook ik begeef mij in die internationale babbelbox-kringen.

Zo was ik laatst in Stockholm. Gelukkig had ik er een officiële functie: ik was UN Press Liaison Officer (omdat ik -zeggen ze- wel aardig kan schrijven, en bovendien thuis was in het onderwerp van het symposium). Ik arriveerde een paar dagen vóór de reguliere feestvierders. In het congresgebouw hadden ze een net kantoorje voor mij ingericht, en een middelbare Zweedse dame zat al met haar vingers op het telex-toetsbord gereed om mijn wereldschokkende press releases de globe over te sturen. Ik belde maar eens met het Zweedse ANP. Zouden ze op mijn persconferentie komen? Mwa, wisten ze nog niet. Kuamen er nog interessante mensen, vroegen ze.

Snel ratelde ik mijn lijstje met hot shots af: professor Dubl uit Berkeley, professor Hancock uit Toronto, professor Ashton uit Liverpool, professor Deelstra uit Delft, professor Lang uit Zagreb, secretaris-generaal Zabrauskas uit Kaunas, directeur-generaal Brenke uit Parijs. Hadden ze ook wat te melden, vroeg Freutebreu van het Zweedse ANP. Die vraag sloeg mij met stomheid. Als ik eerlijk moest zijn, en in de rol van Hollandse boerenmeid antwoorden, zou ik met een rustig bart vertellen dat al die knakkers uit één grote hoop vette bagger met wat mooie woorden de grootste bullsbuit verkochten. Maar nee, nu was ik Press Liaison Officer. Welzeker natuurlijk, hield ik het persbureau voor, dit is het grootste mogelijke intellect uit de ganse aardkloot betweld bier voor enkele dolgelukkige dagen in september luttele vierkante meters in de hoofdstad tot eindeloze wetenschappelijke waarde opstuwt! Die professor Dubl bijvoorbeeld, schreef al in 1963 in 'fabul-ach-tig boek! En die professor Hancock: geen listiger publicist dan hij; 2398 publicaties op zijn naam, wat wil je nog? Als afsluiting van het gesprek pers ik er nog wat heavy headlines uit die zó in de Sidney Morning Herald kunnen.

Op het moment dat ik de hoorn neerleg gaat de deur open en professor Dubl komt binnensterven: "Eve, kiddo, -U moet weten dat ik bij 'm ben afgestudeerd- 'What's goin' on? How are you? When was last time? Pécs? Ottawa?"

Ik mompel in het bargoens van de congres-elite dat 'it's been a long time', maar dat ik al z'n 'fabulous articles' natuurlijk gelezen heb, en dat 'we should consider writing a book together!' Na deze bezweringsformules vraagt hij naar mijn liefdes-situatie, en ik naar zijn vrouw. Hij vertrekt. Als ik later op de avond terugkeer in de lobby van het hotel zie ik hem een nieuwe oogst van would-be clan-leden opnaaien. In de wandelgangen zullen de professoren nog menig visje aan de haak slaan.

Eva

In de herfst vallen alle eikels
(denk daar 's over na)
-Dbilla Singh-

Een gestolen brommer

"U bent 's nachts om half drie aangehouden, en u rook naar drank". De politierechter kijkt vragend op, de verdachte knikt. Dat hij gedronken had kan hij zich nog wel herinneren, maar dat het in totaal twaalf auto's waren die hij 'opzettelijk en wederrechtelijk' vernield had, lijkt hem wat aan de hoge kant. Eerder een stuk of vijf, maar goed, hij weet het niet meer zo precies. Ja, hij wijkt zijn gedrag aan drankgebruik, en dat kwam weer doordat zijn brommer was gestolen. De rechter wijst op het groepje gedupeerden dat zich tegen de achterwand van het zaaltje heeft geposteerd, allen bewoners van de stille Maastrichtse straat die zich precies op het traject van deze menselijke tornado bevond, en vraagt met opgetrokken wenkbrauwen en routineuze verontwaardiging in de stem: "Daar kunnen die mensen toch niets aan doen?" De betrokkenen knikken heftig instemmend, de verdachte haalt zijn schouders op.

BERICHT UIT MAASTRICHT

Het is alweer bijna een jaar geleden dat er 's morgens een getypt en tamelijk verontrustend briefje in de bus lag. "Geachte autobezitter", luidde de aanhef, waarnaast het gestempelde vignet van de politie, "U bent het slachtoffer geworden van een vernieling aan uw auto."

Voldoende reden voor een behoorlijke autobezittersvloek, die ochtend. Eerst maar eens naar buiten om te zien wat er nog van over was, maar dat viel mee. Het kostte zelfs enige moeite om de sporen van de wandaad überhaupt te ontwaren, want het oog is in eerste instantie toch gericht op grote deuken of diepe krassen, en die waren nergens te bekennen. Wel was een ruitewisser omgeknaakt. Dat was het dus!

Maar de zucht van verlichting over de geringe schade maakt al snel plaats voor een aanzwellende irritatie. Was niet een tijdje geleden ook al de hele antenne doelbewust uit de houder getrokken en vervolgens afgebroken? Met de ergernis groeit de wraakzucht, iets waar tegenwoordig gelukkig op een beschaafde manier in voorzien blijkt te kunnen worden. In het briefje dat twee hoofdagenten hebben bezorgd (dat moet midden in de nacht zijn geweest!) wordt mij aangeraden om deze zelfde dag nog aangifte te komen doen, want de vermoedelijke dader is gepakt. Een dergelijk beroep op de burgerzin mag niet onbeantwoord blijven, en dus begeef ik me naar het bureau.

Daar blijkt mij pas dat ik niet het enige slachtoffer ben. Buren die elkaar anders op zijn hoogst een kort knikje gunnen, zijn nu in hun lotsverbondenheid plots heel wat spraakzamer. Men is het eens: hieraan moet paal en perk gesteld worden. Bij de een is het een ruitewisser, bij de ander een buitenspiegel; de dienstdoende agent noteert het allemaal minutieus. Ook ik onderteken vervolgens braaf mijn proces-verbaal, inclusief de merkwaardige zinsnede die de politieman er uit eigen beweging aan toevoegt: "Ik heb niemand toestemming gegeven tot het plegen van het feit." Want zo is het maar net.

Opgetogen rij ik weer naar huis. Wat een geluk om in een eenvoudige provincieplaats te leven, waar de politie nog langs komt voor iets triviaals als een geknakte ruitewisser, zelfs zonder dat je er om vraagt. Dat zie ik ze in Amsterdam nog niet zo gauw doen. Maar dat zie ik dan toch verkeerd, laat een montere hoofdstedelijke politievoorzitterster me weten. "Tuurlijk gebeurt dat hier ook meneer, al jaren. Vooral als de dader van dergelijke vernielingen is opgepakt brengen we de slachtoffers op de hoogte, zodat ze aangifte kunnen doen. Bij een inbraak gaat het net zo, als de bewoners afwezig zijn; dan leggen we een briefje neer." En haar Maastrichtse collega legt uit dat het niet alleen maar vriendelijkheid is die de politie tot deze service beweegt; zonder aangiftes kan men immers geen kant op.

Nog is de bezorgde begeleiding door de overheid niet ten einde. Bijna een half jaar na de aangifte krijg ik een brief van een 'slachtofferfunctionaris' van het arrondissementsparket. Slachtoffer acht ik een groot woord voor mijn conditie (de ruitewisser heb ik zelf al teruggebogen), maar de tekst is intrigerend. Als ik er prijs op stel op de hoogte gehouden te worden van het verloop en de afdoening van de strafzaak, en als ik schadevergoeding wil, hoef ik slechts een antwoordformulier terug te sturen. Mijn wraakzucht mag na al die tijd bekoeld zijn, dat geldt niet voor mijn nieuwsgierigheid, en ik stuur het formuliertje in. Weer enige maanden later verneem ik opnieuw schriftelijk van mijn functionaris dat de zaak zal voorkomen. Uit een voorgedrukte kennisgeving van het parket maak ik op dat ik inmiddels van slachtoffer tot 'beledigde partij' ben opgeklommen, en ik noteer de datum in mijn agenda.

We kijken de dader op de rug. Het is de man die in de gang voor de rechtszaal vlak naast ons stond, maar dat wisten we toen nog niet. Zou hij iets van de conversatie opgevangen hebben, over onze aarzeling om lijdzaam voor de rechter te verschijnen? Een ouder echtpaar vreest straks inderdaad een steen door de ruiten, maar

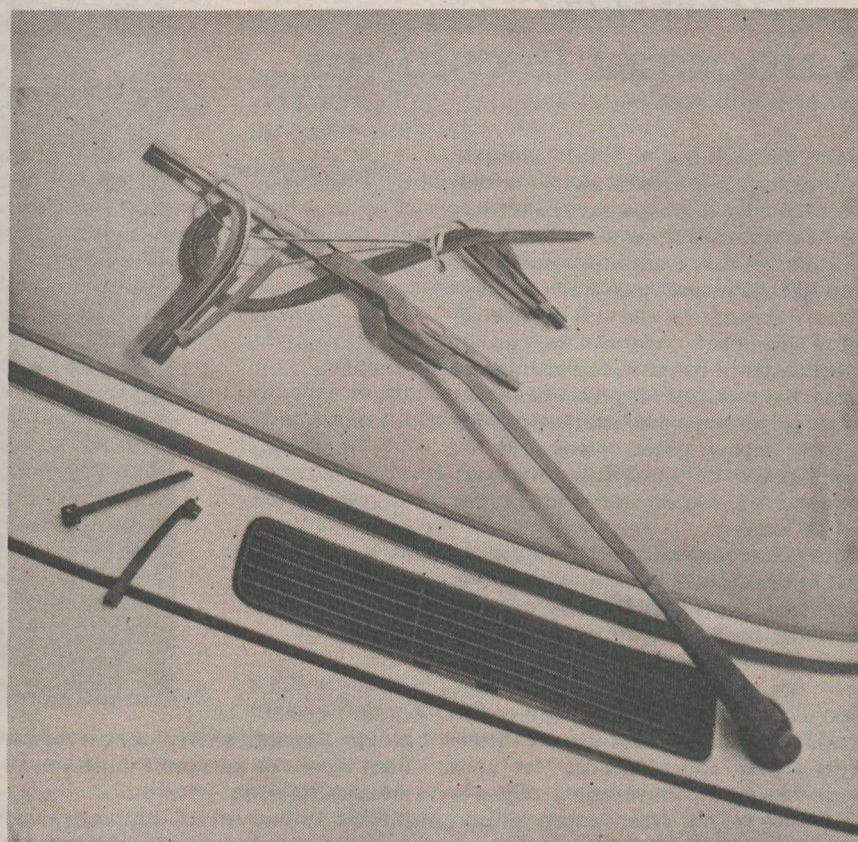

foto Franco Gori

vindt toch dat het recht zijn loop moet hebben. Bovendien moest hun auto naar de garage, en dat heeft geld gekost. Een schadevergoeding is dus welkom. De vandaal is echter een nerveuze jongen van 24, die moeite heeft met de vragen van de rechter en de officier van justitie. Hij lijkt er allermist op uit te zijn om nogmaals toe te slaan. Voor de gemaakte schade wil hij, als het moet, ook nog wel opdraaien. Hij had er zelfs wel eens over gedacht om naar die mensen toe te gaan, "maar ik was bang voor de reactie als ik daar aan de deur zou komen."

"Had het maar gedaan", zegt de rechter belerend, "dan was strafvervolgning niet nodig geweest."

Resteert de hamvraag: waarom? Dat is vlug verteld. Die bewuste avond was hij weer gaan drinken. In die tijd deed hij dat vaker, uit verveling, met vrienden. Vroeger had hij inderdaad een alcoholprobleem gehad, maar dat was redelijk onder controle dankzij het consultatiebureau. Soms echter werd zijn zelfbeheersing al te zeer op proef gesteld. Zoals deze keer dus. De avond tevoren, tijdens de repetitie van de harmonie, hadden ze zijn brommer gestolen. Daar was hij ongelooflijk kwaad over, maar met zijn woede kon hij geen kant uit. Voor die brommer had hij jaren gespaard, en hij kreeg alleen maar een uitkering. Daarom was hij na het café in zijn eentje de stad ingegaan, en had toen in die straat de ene na de andere geparkeerde auto onder handen genomen.

Om half drie was hij aangehouden, in het portiek van een hotel bij het station waar hij schuilde voor de regen. Even tevoren had hij nog de spiegel van een Belgische auto afgebroken. Die handeling werd hem fataal. Een opletende nachtportier nam het tafereel waar en belde de politie.

Als het vonnis is voorgelezen lijkt de jongen opgelucht. Twee weken voorwaardelijk, en het betalen van alle geëiste schadevergoedingen, bij elkaar zo'n f 750. Van de mogelijkheid tot hoger beroep ziet hij ter plekke af. Slachtoffers en dader verlaten gezamenlijk de rechtszaal, en regelen op de gang de details. Men durft elkaar eindelijk in de ogen te kijken. De jongen wordt vaderlijk toegesproken en van briefjes met gironummers voorzien.

Wammes Bos